

MUHU JA IDA-SAAREMAA VALDADE
ÜHINE JÄÄTMEKAVA
2016-2020

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Üldine jäätmekäitluspoliitika.....	4
3. Piirkonna üldiseloomustus.....	6
4. Andmed kogutud jäätmekoguste kohta.....	7
4.1. Segaalmejäätmepildid.....	8
4.2. Pakendijäätmepildid.....	9
4.3. Paberi- ja kartongijäätmepildid.....	11
4.4. Biolagunevad jäätmepildid.....	12
4.5. Ehitus- ja lammutusjäätmed.....	12
4.6. Ohtlikud jäätmepildid.....	13
4.7. Probleemtoodete jäätmepildid.....	13
4.8. Suurjäätmed.....	15
4.9. Metallijäätmepildid.....	16
5. Jäätmehoolduse korraldus.....	16
6. Olemasolevad ja kavandatavad jäätmerajatised.....	17
7. Jääkreostusobjektid.....	18
8. Jäätmehooldusalane teavitamistegevus.....	19
9. Korraldatud jäätmeveo arendamine.....	19
10. Jäätmehoolduse rahastamine.....	22
12. Ülevaade Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühise jäätmekava 2011-2015 raames seatud eesmärkide täitmisest.....	25
13. Jäätmete liigiti kogumine.....	27
14. Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus.....	29
15. Jäätmehoolduse eesmärgid.....	29
16. Jäätmekava rakendamise keskkonnale avaldunud mõju.....	31
Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühine jäätmekava 2016-2020 rakendusplaan.....	32
Lisa 1.	35

1. Sissejuhatus

Vastavalt jäätmeseadusele tuleb jäätmehooldust arendada valdkonna arengukava ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava alusel. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla või linna jäätmehoolduse arendamist. Jäätmekava võib koostada mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kohta. Jäätmekava koostamisel võetakse arvesse valdkonna arengukavas sätestatud. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas käsitletakse jäätmehoolduse olukorda kohaliku omavalitsuse üksuses, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgi ning eesmärkide saavutamise meetmeid.

Käesolev jäätmekava hõlmab Laimjala, Leisi, Muhu, Orissaare, Põide ja Valjala valdade haldusterritooriume (edaspidi *piirkond*). Uue jäätmekava koostamise vajaduse tingis senise ühise jäätmekava kehtivuse lõppemine, samuti vajadus kaasajastada jäätmekava seoses uue valdkonna arengukava, Riigi jäätmekava 2014-2020 vastu võtmisega.

Esimene Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühine jäätmekava hõlmas aastaid 2006-2010, teine 2011-2015. Uus jäätmekava on koostatud viieks aastaks, võttes arvesse Riigi jäätmekava 2014-2020 kehtivusaega, ja määrab piirkonna jäätmekäitluse arengusuunad aastatel 2016-2020.

Jäätmekava tegeleb jäätmeseaduse ja pakendiseaduse reguleerimisalas olevate jäätmeliikidega, seega nii ohtlike- kui tavajäätmetega (sh püsijäätmed). Käsitlusest jäävad välja muude õigusaktide reguleerimisalas olevad jäätmed ja heitmed, sh radioaktiivsed jäätmed, põllumajanduses taaskasutatud sõnnik ning kaevandamisjäätmed.

Vastavalt jäätmeseaduse § 39 lg 3 ja § 42 lg 2 nõuetele sisaldab käesolev jäätmekava:

- andmeid kavaga hõlmatud territooriumil tekkivate jäätmete liigi, koguse ja päritolu kohta ning hinnangut jäätmevoogude arengule tulevikus;
- olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide kirjeldust ning ülevaadet suurematest kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatistest;
- ülevaadet vanaõli, ohtlike jäätmete ja muude jäätmevoogude, mille kohta on Euroopa Liidu tasandil kehtestatud eraldi regulatsioon, käitlemisest;
- uute kogumissüsteemide, olemasolevate jäätmerajatiste sulgemise, täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri ja sellega seotud investeeringute vajaduse hinnangut;
- täiendava jäätmerajatiste infrastruktuuri loomise vajaduse korral andmeid tulevaste kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatiste asukoha ning nende võimsuse kohta;
- üldise jäätmekäitluspoliitika kirjeldust, sealhulgas kavandatavate jäätmekäitlustehnoloogiate ja -meetodite või poliitika ülevaadet nende jäätmete osas, mille käitlemiseks on vaja võtta erimeetmeid;
- jäätmekäitlusega seotud organisatsiooniliste aspektide ülevaadet, sealhulgas jäätmekäitlusega tegelevate avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikute vahelise vastutuse jaotuse kirjeldust;
- üldsusele või kindlale tarbijarühmale suunatud teadvustamis- ja teavitamiskampaaniate kasutamise ülevaadet;
- andmeid minevikus saastunud jäätmekõrvaldamiskohtade ning nende korrastamiseks võetavate meetmete kohta;
- jäätmekava rakendamise keskkonnale avalduva mõju kirjeldust;
- kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil,

- sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
- jäätmehoolduse rahastamist.

Käesolev jäätmekava koostati Maasi Jäätmehoolduse OÜ poolt koostöös jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustega.

Vastavalt jäätmeseadusele võtab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava vastu kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu. Kohaliku omavalitsuse üksuste ühine jäätmekava jõustub, kui selle on vastu võtnud kõigi koostööd tegevate kohaliku omavalitsuse üksuste volikogud. Eelnevalt peab jäätmekava eelnõu olema läbinud avalikustamise, samuti esitatakse eelnõu enne selle vastuvõtmist arvamuse avaldamiseks Keskkonnaametile ning maavanemale.

2. Üldine jäätmekäitluspoliitika

Eesti jäätmepoliitika strateegilised suunad on paika pandud Eesti Keskkonnastrateegias aastani 2030 ning Riigi jäätmekavas 2014-2020.

Eesti Keskkonnastrateegias aastani 2030 on seatud eesmärgiks, et aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Selleks on oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, majanduskasv ei tohi põhjustada jäätmekoguste suurenemist. Samuti on vaja suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sh ringlussevõttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini. Oluline on ka vähendada jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes.

Riigi jäätmekava 2014–2020 peaesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus.

Jäätmehierarhia põhimõtte kohalselt juhendatakse jäätmetekke vältimise ja jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel ning rakendamisel prioriteetide järjestuses järgmisest pingereast:

- jäätmetekke vältimine;
- korduskasutuseks ettevalmistamine;
- ringlussevõtmine;
- muu taaskasutamine nagu energiakasutus;
- kõrvaldamine.

Riigi jäätmekava 2014-2020 strateegilised eesmärgid ning mõõdikud meetmete elluviimiseks on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Riigi jäätmekava 2014-2020 strateegilised eesmärgid ja mõõdikud

I Strateegiline eesmärk: vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust	
Mõõdik	Sihttase 2020
Olmejäätmete tekke kasvuprotsent sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist perioodi jooksul	alla ½ SKP kasvuprotsendist
Pakendijäätmete tekke kasvuprotsent sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist perioodi jooksul	alla 2/3 SKP kasvuprotsendist
II Strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel	
Mõõdik	Sihttase 2020
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	50%
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist	60%
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	13,00%
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassis	20%
Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist	75%
Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist	65%
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist	45% (2016)
III Strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet	
Mõõdik	Sihttase
Korrastamata prügilate arv	0 (2015)
Suletud ja korrastatud A-kategooria jäätmeheidlate arv	0 (2023)

Peamised jäätmehooldust reguleerivad Eesti Vabariigi õigusaktid on jäätmeseadus ja pakendiseadus.

Jäätmeseadusega on kohalikule omavalitsusele kehtestatud järgmised olulisemad õigused ja kohustused:

- Jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil korraldavad omavalitsusorganid.
- Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.
- Kui see on tehniliselt, keskkonna seisukohast ja majanduslikult teostatav, peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti- ning klaasijäätmete liigiti kogumise.

- Jäätmehooldust arendatakse valdkonna arengukava ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava alusel.
- Kohaliku omavalitsuse üksus võib nõuda isikult, asutuselt ja tootjate ühenduselt nende jäätmealase tegevuse kohta teavet tasuta, kui see on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.
- Kohaliku omavalitsuse üksus võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt isikult, asutuselt ja tootjate ühenduselt jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.
- Kohaliku omavalitsuse üksused korraldavad oma haldusterritooriumil kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete, välja arvatud probleemtoodetest tekkinud ohtlike jäätmete, kogumist ja nende üleandmist jäätmekäitlejatele.
- Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik käesoleva seaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi.
- Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega teenuste kontsessiooni lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust.
- Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise. Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist.
- Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja kehtestamine.
- Tegevuskohajärgse jäätme loa taotluse kohta arvamuse andmine.
- Järelevalve teostamine oma haldusterritooriumil jäätmehoolduseeskirja ning jäätmeseadusest tulenevate nõuete täitmise üle.

Pakendiseadusest tulenevad omavalitsusele järgnevad õigused ja kohustused:

- Kohaliku omavalitsuse organ määrab kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestab need jäätmehoolduseeskirjas.
- Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas käsitletakse eraldi pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldust ning väljaarendamist ja seatud eesmärkide saavutamise meetmeid.
- Kogumiskohad määratakse kindlaks taaskasutusorganisatsiooni ja kohaliku omavalitsuse organi vahel sõlmitavas kirjalikus lepingus.
- Kogumiskohtade asukoht, kogumiskonteinerite miinimumarv ja miinimummaht iga kogumiskoha kohta ning nende tühjendamissagedus lepitakse kokku taaskasutusorganisatsiooni ja kohaliku omavalitsuse organi vahel.

3. Piirkonna üldiseloostus

Vaadeldavad kuus valda moodustavad Saare maakonna pindalast ligikaudu 39 %, elanike arvult ca 24%. Ülevaade piirkonna valdade suuruselt ja elanike arvust vastavalt Statistikaameti andmetele on toodud tabelis 2 .

Piirkonna omavalitsuste püsielanikkond reeglina väheneb. Muhu saart ja Ida-Saaremaad iseloomustab oluline elanike arvu tõus suveperioodil, kuid see ei ole valdade ja asulate lõikes ühtlane.

Tabel 2. Piirkonna omavalitsusüksuste pindala, elanikkond ja asulad

Omavalitsus	Pindala km ²	Elanike arv 2015	Asulate arv	Vallakeskus
Laimjala vald	116	628	24 küla	Laimjala
Leisi vald	348	1810	48 küla, 1 alevik	Leisi
Muhu vald	208	1558	52 küla	Liiva
Orissaare vald	163	1712	36 küla, 1 alevik	Orissaare
Põide vald	128	791	30 küla	Tornimäe
Valjala vald	180	1203	32 küla, 1 alevik	Valjala
Kokku	1143	7702	222 küla, 3 alevikku	

Piirkonna ainus tiheasustusala on vastavalt Muhu ja Ida-Saaremaa ühisele jäätmehoolduseeskirjale Orissaare alevik.

Ettevõtlusest on valdades olulisel kohal põllumajanduslik tegevus, metsamajandus ja kalapüük, vähemal määral töötlev tööstus ja ehitus, Leisi ja Muhu valdades ka majutus ja toitlustus.

4. Andmed kogutud jäätmekoguste kohta

Ülevaade piirkonnas kogutud jäätmekoguste kohta pärineb Keskkonnaagentuuri poolt hallatavast jäätmearuandluse infosüsteemist (JATS, <https://jats.keskkonnainfo.ee>), kuhu on koondatud jäätmekäitlejate poolt jäätmearuannete kaudu esitatud info käideldud jäätmete liigilise koostise, koguse ja päritolu kohta. Olemasolevaid andmeid analüüsides tuleb selgelt eristada mõisteid „jäätmeteke“ ja „jäätmete kogumine“, sest osa tekkinud jäätmetest ei anta üle jäätmekäitlejatele ning ei jõua seega ka ametlikku jäätmestatistikasse.

Tabelis 3 on toodud valdades 2014. a. jooksul kogutud jäätmete üldkogus ning kolme enim kogutud jäätmeliigi kogused koos osakaaluga üldkogusest.

Tabel 3. Piirkonnas 2014. a. enimkogutud jäätmeliigid

Omavalitsus	Jäätmeliik	Kogus, tonni	Osakaal, %
Laimjala	kõik jäätmed	1638,49	100,0
	puidu töötlemise jäätmed	1256,00	76,7
	raud ja teras	258,84	15,8
	segaolmejäätmed	52,99	3,2
Leisi	kõik jäätmed	1640,58	100,0
	betoon	1200,00	73,1
	raud ja teras	176,72	10,8
	segaolmejäätmed	144,93	8,8

Muhu	kõik jäätmed	584,44	100,0
	raud ja teras	285,08	48,8
	segaolmejäätmed	164,00	28,1
	klaaspakendid	28,10	4,8
Orissaare	kõik jäätmed	1188,23	100,0
	raud ja teras	670,53	56,4
	segaolmejäätmed	196,22	16,5
	plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	71,02	6,0
Pöide	kõik jäätmed	346,97	100,0
	raud ja teras	239,03	68,9
	segaolmejäätmed	56,75	16,4
	romusõidukid	13,14	3,8
Valjala	kõik jäätmed	52119,85	100,0
	taimsete ja loomsete jäätmete anaeroobsel töötlemisel tekkinud vedelik	33230,00	63,8
	loomaväljaheited, virts ja sõnnik	18408,00	35,3
	raud ja teras	300,89	0,6

Liigiti kogutud olmejäätmete eraldikogumise määra arvestatakse edaspidi protsendina vastava jäätmeliigi kogutekkest. Jäätmeliigi kogutekkeks loetakse jäätmeliigi eraldi kogutud koguste ning segaolmejäätmetes sisalduva koguse summat. Jäätmeliigi suhteline osakaal sorteerimata segaolmejäätmetes tuletatakse „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ (SEI Tallinn 2013), edaspidi *sortimisuuring*, tulemustest, mida analoogia põhjal laiendatakse käesolevale piirkonnale. Aluseks võetakse Järvamaa maapiirkonnas mõõdetud tulemused, sest valimisse kuulunud aladest on see antud piirkonna asustustihedusele kõige sarnasem.

4.1. Segaolmejäätmed

Segaolmejäätmeid koguti 2014. a. piirkonnas kokku 701,632 tonni, sealhulgas korraldatud jäätmeveo käigus 654,917 tonni ning Maasi jäätmejaamas 29,5 tonni. Ülejäänud ca 17 tonni segaolmejäätmeid on tõenäoliselt kogutud korraldatud jäätmeveo piirkonnast väljaspool olevatelt jäätmevaldajatelt ning ettevõtetelt, kellele jäätmeola omamise tõttu ei laiene korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustus. Maasi jäätmejaama tuuakse segaolmejäätmeid peamiselt juhtudel, kui neid tekib jäätmevaldajal suurem kogus korraga. Samuti tuuakse segaolmejäätmeid väljaspool korraldatud jäätmeveo piirkonda asuvate jäätmevaldajate poolt.

Kuivõrd piirkonnas ei ole teada pidevat ja olulist segaolmejäätmete käitlemist väljaspool kogumissüsteemi, siis võib antud juhul lihtsustusena samastada kogutud segaolmejäätmete kogused tekkekogustega. Segaolmejäätmete tekkekogused 2014. a. on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Segaolemejäätmete teke piirkonnas 2014. a.

Omaavalitsus	Laimjala	Leisi	Muhu	Orissaare	Põide	Valjala
segaolmejäätmete teke, tonni	52,990	144,926	164,001	196,215	56,746	86,754
elanike arv 2014	643	1811	1564	1688	791	1178
segaolmejäätmete teke elaniku kohta, kg	82	80	105	116	72	74

JATS-i andmetel koguti 2014. a. Eestis kokku ca 295 886 tonni segaolemejäätmehid, Statistikaameti andmeil oli Eesti rahvaarv 01.01.2014 seisuga 1 315 819 inimest, seega võib hinnata, et 2014. a. tekkis Eestis keskmiselt 225 kg segaolemejäätmehid inimese kohta. Saare maakonnas oli samal perioodil keskmine segaolemejäätmehite teke 184 kg inimese kohta. Seega jääb segaolemejäätmehite teke kõigis piirkonda kuuluvates omavalitsuses alla Eesti ja Saare maakonda keskmiste.

4.2. Pakendijäätmehid

2014. a. koguti piirkonnas eraldi 292 tonni pakendeid, millele sortimisuuringu alusel lisandus arvestuslikult kuni 194 tonni segaolemejäätmehis sisalduvaid pakendijäätmehid. Pakendijäätmehite eraldikogumise määr oli 60%.

Kogutud pakendijäätmehite liigiline koosseis on toodud tabelis 5.

Tabel 5. Piirkonnas 2014. a. kogutud pakendijäätmehid jäätmeliikide kaupa.

Jäätmeliik	Kogus, tonni
Paber- ja kartongpakendid	29,64
Plastpakendid	63,24
Metallpakendid	13,27
Segapakendid	102,3
Klaaspakendid	82,29
Ohtlike jäätmehiteid sisaldavad pakendid	1,48
Kokku	292,22

Pakendijäätmehite kogumine toimub üldjuhul taaskasutusorganisatsioonide (TKO-d) poolt hallatava kogumisvõrgustiku kaudu. Kogumiskohad määratakse kindlaks TKO ja kohaliku omavalitsuse organi vahel sõlmitavas kirjalikus lepingus. Pakendijäätmehite kogumiskohtade tihedus iga TKO kohta peab olema järgmine:

- 1) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses;
  - 2) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses;
  - 3) kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.
- Igas kogumiskohas peab olema tagatud kõigi pakendimaterjali liikide kogumine.

Tabelis 6 on toodud pakendijäätmete kogumiskohtade nõutav ja tegelik arv piirkonnas ning pakendijäätmete eraldikogumise efektiivsus inimese kohta ja protsentuaalselt kogutekkest. Tabelis ei ole arvestatud Maasi jäätmejaamas kogutud pakendijäätmeid, sest nende puhul pole koguse jaotus valdade arvestuses teada.

Tabel 6. Pakendijäätmete kogumiskohtade arv ning eraldikogumise efektiivsus piirkonnas.

Omavalitsus	Nõuetele vastavate kogumiskohtade arv	Kohustuslik kogumiskohtade arv	2014. a. kogutud pakendijäätmeid, kg/elanik	Eraldikogumise määr, %
Laimjala vald	8	6	36	63,7
Leisi vald	18	12	28	58,8
Muhu vald	17	12	31	56,4
Orissaare vald, v.a. Orissaare alevik	10	6	35	55,5
Orissaare alevik	10	3		
Pöide vald	6	6	21	54,9
Valjala vald	16	9	42	70,7

Pakendiseadusega kehtestatud kogumiskohtade kogumiskohtade minimaalselt tihedust on 2015. a. küll sisuliselt kolmekordistatud, kuid hästitoimiva kogumisvõrgustiku loomiseks ei ole see piisav. Näiteks Orissaare alevikus kui tiheasustusega alal piisab pakendiseaduse nõuete täitmiseks üheainsa pakendijäätmete kogumiskoha olemasolust ühe TKO kohta. Kolme TKO puhul on Orissaare puhul nõutav kokku vähemalt kolm kogumiskohta, kuid seda on mugava pakendi üleandmisvõimaluse tagamiseks selgelt liiga vähe.

Võttes arvesse kogumissüsteemi toodud pakendijäätmete suhteliselt väikest kogust ning liigitikogumise efektiivsust, on vajadus olemasoleva kogumissüsteemi tihendamise järele esmajoonel Pöide vallas, aga ka teistes piirkonda kuuluvates valdades.

Seoses pakendiseaduse nõuete täitmisega on ebatõenäoline, et pakendijäätmete kogumiskohade arv piirkonnas lähiajal oluliselt suureneb. Täiendavad kogumiskohad on kavandatud Leisi jäätmejaama ning Mätja külla Leisi vallas, kus on kavas välja ehitada kõvakattega kogumisplats.

Pakendijäätmete kogumiskohtade täielik loetelu on toodud käesoleva jäätmekava lisa 1. Segapakendikonteinereid tühjendatakse sagedusega 2 korda kuus, paber- ja kartongpakendi ning klaaspakendi kogumiskonteinereid 1 kord kuus.

Tagatisrahaga pakendi (pandipakendi) tagastuspunktid asuvad Audla, Laimjala, Kallemäe, Leisi, Metsküla, Karja, Pärsuma, Liiva, Hellamaa, Orissaare, Saikla, Tagavere, Tornimäe ja Valjala kaupluste juures.

Ohtlike jäätmetega saastunud pakendeid saab ära anda Maasi jäätmejaamas ning ohtlike jäätmete kogumisringide käigus.

4.3. Paberi- ja kartongijäätmed

Paberit ja kartongi koguti piirkonnas 2014. a. kokku 44,7 tonni, millest paber- ja kartongpakendid moodustasid 29,6 tonni. Hinnanguliselt võib piirkonnast kogutud segaolmejäätmete hulgas olla kuni 88 tonni paberit ja kartongi, mis teeb vastava jäätmematerjali eraldikogumise määraks 33,7%. Samas on sortimisuuringu hinnangul ca 44% segaolmejäätmetes leiduvast vanapaberist ja papist pakendijäätmed, seega aitaks paberi ja kartongi eraldikogumisele kaasa pakendijäätmete liigiti kogumise efektiivsuse tõstmine.

Mittepakendilist paberit ja kartongi kogutakse koostöös TKO-dega samades kogumiskohtades kui paber- ja kartongpakendit. Vastav teenus on vastavalt omavalitsuste ja TKO-de vahel sõlmitud lepingutele jäätmevaldaja ja omavalituse jaoks tasuta, omavalitsused omakorda võimaldavad TKO-del tasuta kasutada omavalitsustele kuuluvad konteinereid pakendijäätmete kogumiseks.

Papi ja paberi kogumiskohtade arv on antud tabelis 7, kogumiskohtade nimekiri on toodud jäätmekava lisa 1.

Tabel 7. Paberi ja papi kogumiskohtade arv piirkonnas.

Omavalitsus	Paberi ja kartongi kogumiskohtade arv	Kogumiskohtade arv vallakeskuses
Laimjala	6	2
Leisi	9	2
Muhu	9	1
Orissaare	12	4
Pöide	6	2
Valjala	7	4

Et pakendijäätmete kogumisvõrgustik ületab hetkel pakendiseaduse poolt esitatud nõudeid ning segapakendikonteinerid võimaldavad korraga koguda kõiki pakendiliike, puudub TKO-del motivatsioon täiendavate paberi ja kartongi kogumispunktide rajamiseks enda vahenditega. Samuti on olemasolevates kogumiskohtades probleeme ületäitumisega, kuna enamik paberi ja kartongi kogumiseks kasutatavaid konteinereid on suhteliselt väikese mahuga (0,6 m³) ja täituvad tihti mõne päeva jooksul pärast tühjendamist. Paberi ja papi kogumiskonteinereid tühjendatakse sagedusega üks kord kuus, majanduslikel põhjustel ei ole TKO-d huvitatud tihedamast tühjendussagedusest.

Paberi ja kartongi liigitikogumise edendamiseks tuleks omavalitsustel kõigepealt välja selgitada, millistes asulates on vajadus täiendavate kogumiskohtade järele kõige suurem. Seejärel tuleks analüüsida võimalusi lisada koostöös TKO-de ja jäätmekäitlusettevõtetega paberi ja papi kogumiskonteinereid senistesse segapakendi kogumiskohtadesse. Suuremates keskustes asuvatesse kogumiskohtadesse tuleks hankida suurema mahuga konteinerid, vabanenud 0,6 m³ konteinerid viia pakendikogumiskohtadesse, kus paberi ja papi eraldi äraandmisvõimalust seni ei olnud.

Alates 2014. a. sügisest võetakse Maasi jäätmejaamas paberit ja kartongi vastu tasuta, seda nii eraisikutelt kui ka ettevõtetelt. Paberi ja kartongi, sealhulgas pakendi üleandmine jäätmejaamas on jäätmevaldaja jaoks mugavam kui valikkogumispunktis suuremate jäätmekoguste korral, sest puudub konteineri ületäitumise oht ning vajadus pappkastide lõhkumiseks ja kokkupressimiseks. Seoses kavandatava Leisi jäätmejaama rajamisega lisandub üks paberi ja kartongi kogumiskoht ka Leisi alevikku.

4.4. Biolagunevad jäätmed

Tootmises või põllumajanduses tekkinud biolagunevatest jäätmetest tekkis 2014. a. piirkonnas kokku 1259,7 tonni puitu ja puidutöötlemisjääke, millest piirkonnas taaskasutati 4,6 tonni. Samuti koguti 5,5 tonni reoveesetteid. Valjala vallas koguti 18 408 tonni loomade väljaheiteid, mis taaskasutati biogaasi tootmiseks.

Vastavalt Muhu ja Ida-Saaremaa ühisele jäätmehoolduseeskirjale tuleb biolagunevad aia- ja haljastujäätmed ning biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed koguda olmejäätmetest eraldi. Vastavad jäätmed tuleb kas kompostida tekkekohas, viia jäätmejaama, anda üle mõnele muule biolagunevate jäätmete kogumisega tegelevale ettevõttele, või sõlmida jäätmevedajaga leping nende eraldi kogumiseks ja äraveoks. Piirkonnas saab biolagunevad jäätmed ära anda Maasi jäätmejaamas.

Kodumajapidamises tekkinud biojäätmeid 2014. a. jäätmekäitlejatele üle antud ei ole, seega on kõik eraldi kogutud biojäätmed kompostitud tekkekohas või tekkekoha lähedal, mistõttu eraldikogumise määra ja taaskasutatud koguste kohta ülevaade puudub. Sortimisuuringu alusel saab eeldada, et piirkonnas kogutud segaolmejäätmetes on kuni 31% biojäätmeid. Võib oletada, et hõredama asustusega aladel kompostitakse siiski valdav enamus tekkinud biojäätmetest kohapeal. Tõenäoliselt on biojäätmetel suhteliselt kõrge osakaal piirkonna alevikes ja suuremates küldes, kus kinnistud on väikesed ja kompostimiseks sobiva koha leidmine haisuprobleemide ja naabrite vastuseisu tõttu raskendatud. Kohapealse kompostimise edendamiseks tihedama asustusega piirkondades on järgnevatel aastatel kavas valdade poolt toetada komposterite soetamist jäätmevaldajatele, kellel koduseks kompostimiseks pole muid häid lahendusi, sealhulgas korteriühistutele.

Biolagunevate jäätmete hulka kuuluvad ka paber ja kartong, mille käitlemist käsitletakse eraldi alapeatükis.

4.5. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmetest kogutakse piirkonnas peamiselt ehitus- ja lammutussegaprahti, mida 2014. a. jooksul kogunes 65 tonni. Ehitus- ja lammutussegaprahti saab tuua Maasi jäätmejaama, ent sealsete kõrgete vastuvõtuhindade tõttu eelistavad ettevõtjad tihti vedada ehitusjäätmeid mõnda piirkonnast väljaspool asuvasse käitluskohta.

Suur osa mineraalsetest ehitusjäätmetest tõenäoliselt taaskasutatakse ehitusettevõtete poolt pinnasetäitena ja ei jõua seetõttu ametlikku jäätmestatistikasse. Erandina saab välja tuua, et JATS-i andmetel koguti 2014. a. Leisi vallas 1200 tonni betoonijäätmeid, mis suunati sealsamas taaskasutusse.

Ohtlikke jäätmeid sisaldavad ehitus-lammutusjäätmetest koguti piirkonnas 2014. a. 4 tonni eterniiti ning 0,3 tonni asbesti sisaldavaid isolatsioonimaterjale, kõik Maasi jäätmejaamas. Arvestades peatset väljavahetamist vajavate eterniitkatustega majade suurt arvu piirkonnas, on väga tõenäoline, et suur osa tekkinud eterniidijäätmetest ei jõua jäätmejaama, vaid ladustatakse tekkekohas või pannakse teetäiteks. Eterniidijäätmete üleandmist jäätmekäitlejale pärsib kõrge käitlushind, mis Maasi jäätmejaama puhul on 153 eurot/tonn. Suure erikaalu tõttu on juba mõne eterniidiplaadi käitlemine märgatav kulutus, samas tekib eterniiti tavaliselt korraga suuremas koguses. Eterniidi käitlemise muudab jäätmevaldaja jaoks tihti tülikaks ka vajadus korraldada transport jäätmejaama, mis on ka täiendav kulu.

Eterniidi üleandmise edendamiseks on kavas edaspidi võtta Maasi jäätmejaamas eraisikutelt tasuta

vastu kodumajapidamisest pärinevaid eterniidijäätmeid. Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatava vastava projekti raames toimub tasuta vastuvõtt 2016. a. kevadel kuni plaanitud mahu täitumiseni, pikemas plaanis on kavas korraldada analoogseid projekte igal aastal.

Metallilisi ehitus- ja lammutusjäätmeid käsitletakse koos teiste metallijäätmetega vastavas alapeatükis.

4.6. Ohtlikud jäätmed

Ohtlike jäätmeid koguti piirkonnas 2014. a. jooksul 45,6 tonni, millest 32 tonni moodustasid ohtlike aineid sisaldavad probleemtoodete jäätmed (romusõidukid, patareid ja akud, elektri- ja elektroonikaseadmed) ning 4,3 tonni ohtlike aineid sisaldavad ehitusmaterjalid. Ülejäänud ohtlikest jäätmetest 7,4 tonni on pärit kodumajapidamistest ning 1,9 tonni ettevõtetest (peamiselt vanaõli). On võimalik, et tegelikult on kogumissüsteemi toodud ettevõtetest pärit ohtlike jäätmete osakaal suurem, kuna soodsam ja mugavam on ohtlike jäätmeid üle anda eraisikuna.

Vastavalt sortimisuuringule võivad piirkonnas kogutud segaolmejäätmed sisaldada kuni 10,5 tonni ohtlike jäätmeid, põhiliselt patareisid, samuti värvi-, laki- ja õlipurke, ravimeid ning halogeen- ja säästulampe. Seega on olmest pärinevate ohtlike jäätmete eraldikogumise määr piirkonnas 65,4%. Siinkohal pole arvestatud kogutud pliiakusid, sest nende puhul pole kodumajapidamisest pärinevate koguste osakaal teada, samuti pole arvestusse kaasatud ohtlike jäätmeid sisaldavaid ehitusmaterjale.

Vanaõli koguti piirkonnas 2014. a. 2,3 tonni, sellest 1,8 tonni moodustasid autoremondiettevõtetest kogutud sünteetilised mootori-, käigukasti- ja määrideõlid ning 0,5 tonni kodumajapidamistest kogutud õlid.

Ohtlike jäätmeid kogutakse piirkonnas Maasi jäätmejaamas, kus vastav teenus on piirkonna elanikele kodumajapidamisest pärinevate ohtlike jäätmete (v.a. ehitus-lammutusjäätmed) puhul tasuta, ettevõtetele tasuline. Kodumajapidamisest pärinevaid ohtlike jäätmeid saab tasuta ära anda ka ohtlike jäätmete kogumisringide käigus, mida korraldatakse Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse abil üks kord aastas, peatuskohtadega piirkonna 20 suuremas asulas. Arvestamata probleemtoodete jäätmeid ning ehitus-lammutusjäätmeid koguti 2014. a. Maasi jäätmejaamas 4,3 tonni ning ohtlike jäätmete kogumisringi käigus 3,1 tonni ohtlike jäätmeid. Kogumisringi käigus kogutud ohtlike jäätmete suur osakaal näitab, et ainuüksi jäätmejaama teenus pole piirkonnas tekkinud ohtlike jäätmete kokkukogumiseks piisav, ning vajadus ohtlike jäätmete kogumisringide läbiviimise järele on pidev.

Ohtlike jäätmeid hakatakse vastu võtma ka kavandatavas Leisi jäätmejaamas, mis peaks selle piirkonna elanikele ohtlike jäätmete üleandmisvõimalusi oluliselt avardama.

Ohtlike jäätmeid sisaldavaid elektroonikaromusid kogutakse ka kord aastas toimuvate elektroonikajäätmete kogumisringide käigus.

4.7. Probleemtoodete jäätmed

Probleemtoodete hulka kuuluvad patareid ja akud, mootorsõidukid ja nende osad, elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad, rehvid ning põllumajandusplast. Probleemtootest tekkivate jäätmete kogumise ja edasise käitlemise peab korraldama tootja.

Patareid ja akud

Vabariigi Valitsuse määruse „Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad¹⁴“ kohaselt on turustaja kohustatud patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed kasutajalt oma müügikohas tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas kasutaja kavatses osta uue patarei või aku või mitte.

Patareisid ja akusid koguti piirkonnas 2014. a. jooksul JATS-i andmetel 5,5 tonni, millest valdava enamuse moodustasid vanametalli kokkuostu viidud pliiakud. Arvestusest on puudu kauplustes kogutud patareide koguste andmed, sest omavalitsuste lõikes vastav ülevaade puudub.

Patareisid ja akusid võetakse vastu kõigis nende müügikohtades ja Maasi jäätmejaamas, patareide kogumiskast on olemas ka Valjala aleviku parklas. Pliiakusid võetakse vastu ka vanametalli kokkuostuga tegelevates ettevõtetes.

Mootorsõidukid ja nende osad

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad¹⁴“ tuleb romusõidukite kogumine ja tootjale tagastamine korraldada tootjal selliselt, et romusõiduki omanikule oleks romusõidukist loobumine võimalikult mugav ning romusõiduki kogumiskohta üleandmine võimalik vähemalt tema elukohajärgse maakonna piires. Kasutatud osade kogumine tuleb tootjal korraldada nii, et neid oleks võimalik tagastada mootorsõidukite osi müüvasse müügikohta.

Romusõidukite käitlemine on jäätmevaldaja jaoks majanduslikult motiveeritud, romusõiduki saab müüa autolammutusse või vanametalli kokkuostu. 2014. a. koguti piirkonnas kokku 88,4 tonni romusõidukeid. Mootorsõidukite osadest on JATS-is kajastatud õlifiltrid, mida koguti 2014. a. 0,4 tonni.

Elektri- ja elektroonikaromud

Elektri- ja elektroonikaseadmete tootja ja turustaja kohustusi elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise osas reguleerivad jäätmeseadus ning Vabariigi Valitsuse määrus „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad¹⁴“.

Tootja peab rajama kodumajapidamises kasutatavatest elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumispunktid igasse Eesti maakonda, võttes arvesse rahvastiku tihedust ning nõuet, et elektroonikaromude üleandmine oleks elektri- ja elektroonikaseadme kasutajale võimalikult mugav. Turustaja on kohustatud oma müügikohas tasuta arvulise vastavuse alusel tagasi võtma turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud jäätmed. Elektri- ja elektroonikaseadme turustaja on kohustatud oma müügikohas, mille müügipind on vähemalt 400 m², tasuta tagasi võtma väikseid elektroonikaromusid, mille ükski väline mõõde ei ületa 25 cm, sõltumata sellest, kas kasutaja ostab uue sama liiki seadme või kas selles müügikohas müüakse sellist liiki seadmeid. Kui kodumajapidamises kasutatava elektri- ja elektroonikaseadme turustajast ei ole mööda avalikke teid 10 km raadiuses kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumiskohta, peab tootja turustaja müügikoha kaudu füüsiliselt isikult tasuta tagasi võtma talle müüdava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu, sõltumata sellest, kas see füüsiline isik on soetanud või soetab turustajalt samalaadse seadme.

Elektri- ja elektroonikaromusid koguti piirkonnas 2014. a. 21,1 tonni, nendest ohtlikke aineid sisaldavaid seadmeid 12,3 tonni (luminestsentslambid, külmikud, kineskoopitelerid ja -kuvarid). Vastavalt sortimisuuringule võivad piirkonnas kogutud segaolmejäätmed sisaldada kuni 10,5 tonni elektroonikajäätmeid, see teeb elektroonikaromude eraldikogumise määraks 66,8%.

Elektri- ja elektroonikaromusid kogutakse Maasi jäätmejaamas MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja Maasi Jäätmehoolduse OÜ koostöös. Keskel läbi kord aastas korraldab piirkonnas elektroonikajäätmete kogumisringi Leisi vallavalitsus, läbiviijaks on MTÜ EES-Ringlus. Teatud liiki elektriseadmeid võtavad vastu ka OÜ Orissaare vanametalli kokkuost ja Kapra Vanametall OÜ. Elektroonikaromusid on edaspidi kavas vastu võtta ka kavandatavas Leisi jäätmejaamas koostöös elektri- ja elektroonikaseadmete tootjate ühendustega.

Vanarehvid

Rehvi tootja kohustusi rehvi jäätmete kogumisel reguleerivad jäätmeseadus ning Vabariigi Valitsuse määrus „Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord“. Rehvi tootja on kohustatud tagasi võtma sama liiki rehvi sõltumata sellest, millal rehvi on turule lastud, millist kaubamärki rehvi kannab ning kas kasutaja kavatses osta uue rehvi. Tootja peab rajama vanarehvide kogumispunktid igasse Eesti maakonda, võttes arvesse rahvastiku tihedust ning seda, et vanarehvide üleandmine oleks kasutajale võimalikult mugav.

Piirkonnas kogutakse rehve Maasi jäätmejaamas koostöös MTÜ Eesti Rehviliiduga ning rehvide hooldustöökodades vana rehvi asendamisel uue vastu. Vanarehve on kavas edaspidi vastu võtta ka kavandatavas Leisi jäätmejaamas. 2014. a. koguti piirkonnas kokku 51,5 tonni vanarehve.

Põllumajandusplast

Põllumajandusplast on põllumajanduses kasutatav silopallikile, silokattekile, kiletunnel, kattevõrk ja plastnõör. Vastavalt jäätmeseadusele on põllumajandusplasti tootja kohustatud tagasi võtma või korraldama enda poolt turule lastud põllumajandusplasti tagasivõtmise ja taaskasutamise. Vabariigi Valitsuse määruse „Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtsused“ kohaselt peab tootja peab rajama vähemalt ühe põllumajandusplasti jäätmete kogumispunkti igasse Eesti maakonda. Kogumist võib korraldada ka põllumajandusplasti kasutaja juures.

Piirkonnas rakendatakse põllumajandusplastide kogumist otse jäätmevaldajalt. Väljaspool piirkonda võtavad silokilet vastu Kudjape jäätmejaam ning Sikassaare Vanametall OÜ.

2014. a. koguti piirkonnas 112,1 tonni põllumajandusplasti.

4.8. Suurjäätmed

Suurjäätmeid võetakse vastu Maasi jäätmejaamas, kuid kõrge vastuvõtuhinna tõttu (153 eurot/tonn) on toodavad kogused äärmiselt väikesed. 2014. a. piirkonnas suurjäätmeid ei kogutud.

Suurjäätmete liigitikogumise edendamiseks on plaanis alates 2017. a. võtma Maasi jäätmejaamas kas tasuta või madala vastuvõtuhinna eest vastu kodumajapidamises tekkinud suurjäätmeid, selle läbiviimiseks on kavas esitada projektitaotlus Keskkonnainvesteeringute Keskuselt toetuse saamiseks. Samadel alustel on kavas hakata vastu võtma suurjäätmeid ka kavandatavas Leisi jäätmejaamas. Võimalusel tuleks läbi viia ka suurjäätmete kogumisringe, et suurjäätmeid saaksid jäätmekäitlejale üle anda ka need majapidamised, kellel ei ole vahendeid suuregabariidiliste jäätmete transportimiseks jäätmejaama.

4.9. Metallijäätmed

2014. a. koguti piirkonnas 2157,5 tonni metallijäätmeid, millest 74,7 tonni moodustasid romusõidukid ning 13,3 tonni metallpakendid. Olmejäätmete hulgast eraldi kogutud metallijäätmete koguse kohta andmed puuduvad, nende hulka võib arvestada metallpakendid ning jäätmekoodidega 20 01 40 ja 20 01 40 06 nimetatud metallijäätmed, mida koguti kokku 35,5 tonni. Tõenäoliselt on olmejäätmete hulgast metallijäätmete kogus siiski suurem. Hinnanguliselt võib piirkonnast kogutud segaolmejäätmete hulgas olla kuni 28 tonni metallijäätmeid, seega on metallijäätmete olmejäätmetest eraldi kogumise määr vähemalt 56%.

Metallijäätmeid ostetakse kokku OÜ Orissaare vanametalli kokkuost ja Kapra Vanametall OÜ kogumisplatsidel, metallijäätmed saab tasuta ära anda ka Maasi jäätmejaamas.

5. Jäätmehoolduse korraldus

Kohaliku omavalitsuse ülesanne on arendada jäätmehooldust vastavalt jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja teiste asjakohaste riiklike õigusaktide nõuetele. Lisaks lähtuvad omavalitsused jäätmehoolduse reguleerimisel valla jäätmehoolduseeskirjast ja jäätmekavast. Laimjala, Leisi, Muhu, Orissaare, Põide ja Valjala vallavolikogud on kehtestanud ühise jäätmehoolduseeskirja ning jäätmekava. Jäätmehoolduse ühiseks arendamiseks loodi 2005. a. Laimjala, Leisi, Muhu, Orissaare, Põide ja Valjala valdade ühissettevõttena Maasi Jäätmehoolduse OÜ, mille põhiline ülesanne on tegeleda jäätmehoolduse üldise korraldamisega osanikvaldades.

Vastavalt Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühisele jäätmehoolduseeskirjale on omavalitsustele pandud ülesanded jäätmehoolduse korraldamisel jagatud järgnevalt:

Vallavolikogude ülesandeks on:

- 1) kinnitada jäätmekava valla arengukava osana;
- 2) kehtestada jäätmehoolduseeskiri;
- 3) määrata jäätmehoolduseeskirja täitmist kontrollivad isikud;
- 4) kehtestada määrusega järgmised korraldatud jäätmevedu reguleerivad sätted: jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, veopiirkonnad, vedamise sagedus ja aeg ning jäätmeveo teenustasu suuruse määramise kord.

Vallavalitsuste ülesandeks on:

- 1) korraldatud olmejäätmete veo teenuste kontsessiooni läbiviimine ja hankelepingu sõlmimine;
- 2) jäätmete sortimise, sealhulgas liigiti kogumise korraldamine;
- 3) jäätmevaldajate registri pidamine;
- 4) jäätmehoolduseeskirja täitmise kontroll;
- 5) taaskasutatavate jäätmete kogumiskohtade määramine;
- 6) nõuda asutustelt ja ettevõtetelt lepingut jäätmekäitlejaga jäätmete veoks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks;
- 7) korraldada jäätmekava ja jäätmehoolduseeskirja koostamist ja kaasajastamist;
- 8) teostada jäätmehoolduse järelvalvet haldusterritooriumil vastavalt keskkonnajärelevalve seaduse sätetele;
- 9) esitada arvamus asutuste ja ettevõtete jäätmelubade taotluste kohta;

10) volitada Maasi Jäätmehoolduse OÜ täitma muid omavalitsusüksustele seadusega antud jäätmehoolduse ülesandeid.

Maasi Jäätmehoolduse OÜ ülesandeks on:

- 1) Maasi jäätmejaama tegevuse korraldamine;
- 2) piirkonnas tekkivate olmejäätmete käitlemise korraldamine;
- 3) ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise korraldamine piirkonnast;
- 4) piirkonna kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja jäätmekäitlejale üleandmise korraldamine;
- 5) muude jäätmete, sh. pakendijäätmete, probleemtoodete jäätmete, tootmisjäätmete, tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete hoolduse korraldamine vastavate lepingute olemasolul isikutega, kes seaduse järgselt peavad vastutama nimetatud jäätmete käitlemise eest;
- 6) osanikvaldade ühise jäätmehoolduseeskirja koostamine ja rakendamise korraldamine;
- 7) jäätmeveo konkursside korraldamise ja läbiviimise ettevalmistamine;
- 8) jäätmekava koostamine osanikvaldade haldusterritooriumi kohta;
- 9) jäätmete liigiti kogumise edendamine;
- 10) jäätmekäitluskohtade järelehoolduse korraldamine;
- 11) jäätmehooldusala arendustegevuse ja koolituse korraldamine.

6. Olemasolevad ja kavandatavad jäätmerajatised

Olulisemad jäätmete taaskasutamisrajatised piirkonnas on Maasi jäätmejaam ning Jööri biogaasitehas.

Maasi jäätmejaam asub Orissaare vallas Mäekülas. Jäätmejaamas võetakse hetkel vastu segaolmejäätmeid, ehitus-lammutusjäätmeid, suurjäätmeid, biolagunevaid jäätmeid, paberit ja kartongi, metallijäätmeid, elektri- ja elektroonikaromusid, vanarehve, pakendijäätmeid ja ohtlikke jäätmeid. Tasuta võetakse vastu nimetatud probleemtoodete jäätmeid, paberit ja kartongi, metallijäätmeid ning eraisikutelt ohtlikke jäätmeid, välja arvatud asbesti sisaldavaid ehitus- ja isolatsioonimaterjale. Jäätmejaamas toimub vastuvõetud jäätmete vaheladustamine ja vajadusel pakendamine, edasiseks käitluseks antakse jäätmed üle teistele ettevõtetele. Edaspidi on kavas rakendada jäätmejaamas võimaluse korral jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist, et suunata toodud elektri- ja elektroonikaseadmed, mööbel, riidesemed jne. eelistatult korduskasutusse, kui see on võimalik ja otstarbekas. Jäätmejaama juures on kompostimisplats, mida biolagunevate jäätmete voo puudumise tõttu ei rakendata. Jäätmejaama territooriumil tegutseb ka OÜ Orissaare vanametalli kokkuost. Jäätmejaam on rajatud Laimjala, Leisi, Muhu, Orissaare, Pöide ja Valjala valdade poolt. ning seda haldab Maasi Jäätmehoolduse OÜ. Jäätmejaama tegevuskulusid kaetakse jäätmete vastuvõtutasust, jäätmejaama territooriumi rendist ja osanikvaldade poolsest sihtfinantseerimisest.

2014. a. koguti Maasi jäätmejaamas 126 tonni jäätmeid, millest 5,2 tonni moodustasid pakendijäätmed, 14,4 tonni vanarehvid, 20,3 tonni elektroonikaromud ja 7,1 tonni ohtlikud jäätmed. Alates 2016. a. hakatakse Maasi jäätmejaamas vastu võtma kõiki tabelis 13 toodud jäätmeliike.

Jööri biogaasitehas asub Valjala vallas Jööri külas. Tehases toodetakse sealärgast biogaasi, mida kasutatakse soojuse ja elektri koostootmiseks. Tehas suudab taaskasutada kuni 40 000 tonni

loomade väljaheiteid aastas, mida kogutakse Valjala, Orissaare, Leisi, Pihla ja Lääne-Saare valdades asuvatest farmidest.

Maasi jäätmejaama asukohast tulenevalt jääb jäätmejaama teenus paljudele Leisi valla elanikele kaugeks, mistõttu on piirkonnas vajadus täiendada jäätmejaama rajamise järele. Maasi jäätmejaama toodi Leisi valla elanike ja ettevõtete poolt 2014. a. 2,6 tonni tavajäätmeid ning 0,04 tonni ohtlikke jäätmeid, mis moodustab vaid 3,5% 2014. a. Maasi jäätmejaama toodud tavajäätmetest ning 0,6% ohtlikest jäätmetest. Leisi vallast toodud probleemtoodete jäätmete osakaal kogutud üldkogusest ei ole teada. Võrdluseks, Leisi vallas elas 2014. a. jaanuari seisuga ligi 24% kogu piirkonna elanikest.

Lahendusena on Leisi vallal kavas rajada Keskkonnainvesteeringute Keskuse finantseeringu toel uus jäätmejaam Leisi alevikku. Asukohaks on planeeritud kinnistu aadressil Aia tn 7. Jäätmejaama plaanitud käitlusvõimsus on 40 tonni jäätmeid aastas. Jäätmejaama ehitamine on praeguse seisuga kavandatud aastatesse 2017-2018, prognoositav maksumus on ca 150 000 eurot. Leisi jäätmejaamas hakatakse vastu võtma paberit ja kartongi, plasti, metallijäätmeid, klaasi, aia- ja haljastujäätmed, puitu, suurjäätmeid, segaolmejäätmeid, ehitus-lammutusjäätmeid ja ohtlikke jäätmeid. Vastuvõetud jäätmed antakse edasiseks käitluseks antakse jäätmed üle teistele jäätmekäitlejale, jäätmejaamas toimub vaid jäätmete vaheladustamine, vajadusel ka järelsorteerimine ja pakendamine. Vastavate koostööpartnerite leidmisel hakatakse Leisi jäätmejaamas koguma ka pakendijäätmeid ning probleemtoodete jäätmeid.

Vajadus jäätmejaama rajamiseks Leisi valda on välja toodud ka Riigi jäätmekavas 2014-2020.

Mitme konteineriga (pakendikonteinerid, külakeskustes asuvad segaolmejäätmete ühiskonteinerid) kogumiskohtade teenindatavuse ja heakorra parandamiseks on Põide vallas kavas rajada vastavatesse kogumiskohtadesse jäätmemajad, Leisi vallas kõvakatte ja piirdega kogumisplatsid.

7. Jääkreostusobjektid

Piirkonnas korrastamata jäätmekõrvaldamiskohti ei ole, teadaolevalt pole ka järjepidevaid prügistamiskohti. Eelmises jäätmekavas käsitletud jääkreostuskolded on likvideeritud.

Hetkel on piirkonnas teada kaks jääkreostusobjekti.

1) Hellamaa endine kolhoosi õliladu aadressil Palmi, Hellamaa küla Muhu vald. Reostusallikaks on kütusemahutid, kütus on sattunud pinnasesse. Reostuse ulatus ja vajalik puhastustööde maht ei ole teada. Objekt on eraomanduses, reostus on kavas likvideerida Keskkonnainvesteeringute Keskuselt taotletava toetuse abil.

2) Endise Vambola töökoja kütusehoidla reformimata riigimaal Vältä külas Põide vallas. Reostusohu põhjustavad metallist 25 m³ ja 5 m³ kütusemahutid, mis sisaldavad kütusejääke. Kütust pinnasesse lekkinud ei ole. Objekt on peremehetuks tunnistamisel, ohtlikud jäätmed on kavas likvideerida Keskkonnainvesteeringute Keskuselt taotletava toetuse abil.

Piirkonnas asuvad nõuetele mittevastavad väikeprügilad on suletud ja korrastatud, Neemi prügilala järelhooldusperiood kestab kuni 2019. a. sügiseni.

8. Jäätmehooldusalane teavitamistegevus

Piirkonnas laiahaardelisi teadvustamis- ja teavitamiskampaaniaid korraldatud ei ole, välja arvatud üleriigilised jäätmeteavituskampaaniad.

Maasi jäätmejaamas on igal aastal korraldatud algklasside õpilastele suunatud jäätmete liigiti kogumise alast töötuba. Elanikkonna teavitamiseks kehtivatest jäätmehooldusnõuetest on avaldatud vastavaid artikleid valla lehtedes, vajalik info on olemas ka valla veebilehel. Enamiku piirkonda kuuluvate omavalitsuste veebilehtedel on jäätmemajanduse tarbeks eraldi viide, kust saab kompaktselt kätte jäätmekäitlust puudutava informatsiooni. Ohtlike jäätmete kogumisringide toimumisest ja ajakavast teatatakse lisaks valla veebilehele ka maakondlikus ajalehes. Jäätmehooldusalane info on kättesaadav ka Maasi jäätmejaama (Maasi Jäätmehoolduse OÜ) kodulehelt.

Arengutegurina tuleks ühtlustada valdade veebilehtedel olevat infot, et kõikjal oleks ühtviisi kergesti kättesaadav info nii korraldatud jäätmeveo, sorteerimisnõuete, ohtlike jäätmete äraandmisvõimaluste, pakendikonteinerite asukohtade kui ka omavalitsuse jäätmehooldusalaste õigusaktide kohta. Arvestades lisanduvaid jäätmete liigiti kogumise nõudeid tuleks koostada elanikkonnale ühtne ja kergesti arusaadav sorteerimisjuhend. Lisaks tuleks Maasi jäätmejaama ning valdade veebilehtede kaudu tutvustada laiemalt jäätmetekke vältimise võimalusi säästlike tarbimisharjumuste kujundamise ning korduskasutuse ja taaskasutuse edendamise läbi.

9. Korraldatud jäätmeveo arendamine

Jäätmeseaduse § 66-70 sätestavad kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo tingimused. Jäätmeseadus sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksusele, mille haldusterritooriumil elab vähem kui 1500 inimest, korraldatud jäätmeveo korraldamise kohustus ei laiene. Sellest lähtuvalt on korraldatud jäätmeveo korraldamise kohustus piirkonnas ainult Leisi, Muhu ja Orissaare valdadel. Et tagada kõigile piirkonna elanikele võrdne segaolmejäätmete veoteenuse kättesaadavus ja hind, kehtib korraldatud jäätmeveo ka Laimjala, Pöide ja Valjala valdades.

Vastavalt jäätmeseadusele võib kohaliku omavalitsuse üksus jätta jäätmeveo korraldamata haldusterritooriumi hajaasustusega osades, kus jäätmetekitajate vähesuse ja hajutatuse ning jäätmete väikese koguse tõttu oleks korraldatud jäätmevedu ülemäära kulukas ning korraldatud jäätmeveoks puudub tervise- ja keskkonnakaitsevajadus. Aastatel 2006-2010 olid Laimjala, Leisi, Muhu, Orissaare, Pöide ja Valjala valdade haldusterritooriumid tervikuna korraldatud jäätmeveo kohustusega ala. Alates 2010. a. on korraldatud jäätmeveo kohustusega piirkonnast välja jäetud teatud hajaasustusega alad, kus jäätmetekitajaid on tavalisest vähem, paiknevad hajutatult ning jäätmekogused on väikesed, hiljem on alade loetelu täpsustatud. 2014. a. vastu võetud uue ühise jäätmehoolduseeskirja alusel jäävad korraldatud jäätmeveo alast välja tabelis 8 toodud piirkonnad.

Tabel 8. Korraldatud jäätmeveo kohustusega piirkonda mittekuuluvad alad.

Leisi vald	Täätsi küla kogu ulatuses Liiva küla kogu ulatuses, Nava küla kogu ulatuses, osaliselt Peederga küla (Uuetalu mv, Luki mv, Tõnise mv), osaliselt Mujaste küla (Kalda mv), osaliselt Õeste küla (Kiviaia mv)
------------	--

Muhu vald	Kesselaid
Orissaare vald	Kõinastu laid
Põide vald	<p>Are küla kogu ulatuses, Kakuna küla kogu ulatuses, Keskvere küla kogu ulatuses, Koigi küla kogu ulatuses, Kübassaare küla kogu ulatuses, Leisi küla kogu ulatuses, Metsara küla kogu ulatuses, Muraja küla kogu ulatuses, Nenu küla kogu ulatuses, Reina küla kogu ulatuses, Sundimetsa küla kogu ulatuses, Talila küla kogu ulatuses, Unguma küla kogu ulatuses, osaliselt Neemi küla (Niitamäe mv) osaliselt Oti küla (Saare mv, Kraavi mv, Mäeotsa mv, Kalda mv, Mäe mv, Hoppi mv, Ojavoolu mv, Vahtraaugu mv, Loigu mv, Suuremetsa mv, Tamme mv) osaliselt Ardla küla (Uustalu mv, Kaomäe mv, Ristati mv, Aasa mv), osaliselt Iruste küla (Kabuna mv, Torupilli mv, Kase mv), osaliselt Kahutsi küla (Pauluse mv, Madise mv, Tohvri mv, Tänavava mv, Teisi mv), osaliselt Kõrkvere küla (Vana-Koplimäe mv, Koplimäe mv, Tika mv, Kuuse mv, Õunapuu mv), osaliselt Mui küla (Vana-Tooma mv, Tooma mv, Kalmedu mv, Olli mv, Andruse mv, Kopli mv), osaliselt Puka küla (Mulgu mv, Puka mv, Pähklimetsa mv, Kasesalu mv), osaliselt Uuemõisa küla (Olli mv, Mäe mv, Mulgu-Lille mv), osaliselt Veere küla (Antsu mv, Põlde mv), osaliselt Välta küla (Sika mv, Hansu mv, Kiudu mv, Koordi mv, Nurme mv)</p>
Valjala vald	<p>Vilidu küla kogu ulatuses, Võrsna küla kogu ulatuses, Väkra küla kogu ulatuses, osaliselt Ariste küla (Aia mv, Välta mv, Viti mv, Välja mv), osaliselt Jursi küla (Annuse mv, Kaasiku mv, Loigu mv, Looääre mv, Lõhmuse mv, Mõisa mv, Ratta mv, Suurekivi mv, Vanakõrtsi mv, Niidi mv), osaliselt Jõelega küla (Aasa mv, Aida-Metsa mv, Kasemetsa mv, Nurme mv, Pihla mv, Valli mv), osaliselt Jööri küla (Jurna mv), osaliselt Kalju küla (Aru mv), osaliselt Kallemäe küla (Kase mv, Kolga mv, Maltsu mv, Rubi mv, Sooba mv), osaliselt Kalli küla (Kallemäe mv), osaliselt Kogula küla (Aru mv, Kalmu mv, Välja mv), osaliselt Koksi küla (Rauna mv), osaliselt Kuiste küla (Sikka mv, Peetri mv), osaliselt Kungla küla (Hansu mv, Hendriku mv, Kaasiku mv, Laiduse mv, Leina mv, Mihkli mv, Pihlaka mv), osaliselt Kõnnu küla (Torni mv, Välja mv), osaliselt Lööne küla (Ado mv, Aru mv, Niidi mv), osaliselt Männiku küla (Aaviku mv, Jaani-Jurna mv),</p>

<p>osaliselt Oessaare küla (Jalaka mv, Kopli mv, Sauna mv), osaliselt Põlluküla küla (Linumäe mv, Oti mv), osaliselt Rahu küla (Kopli mv, Laasu mv), osaliselt Rannaküla (Kärmi mv, Kärmimäe mv, Ranna mv, Ranna-Laasu mv, Rannametsa mv), osaliselt Röösa küla (Kaasiku mv, Lepna mv, Pärdi mv, Tammiku mv), osaliselt Siiksaare küla (Abaja mv, Allika mv, Heinamaa mv, Kadaka mv, Kadariku mv, Koonu mv, Lahe mv, Muru mv, Põessaare mv, Ranna mv, Rähni-Jaagu, Tõnnu mv, Vana-Matsi, Ürtsi-Jaani), osaliselt Turja küla (Kadaka mv, Luigelaulu mv, Möldri mv, Piipre mv, Reinu mv, Saare mv, Vaidla mv), osaliselt Tõnija küla (Jaani mv, Kalda mv, Kustu mv, Metsa mv, Mäemardi mv, Oja mv, Oomi mv), osaliselt Vanalõve küla (Grepri mv, Jaagu mv, Jõemetsa mv, Mardi mv, Onni mv, Künka mv, Tammevälja mv), osaliselt Veeriku küla (Kaasikmetsa mv, Kase mv, Nuki mv, Sarapuu mv, Tammistu mv, Tammsaare mv, Vallimäe mv, Vete mv), osaliselt Väljaküla (Aadu mv, Aasa mv, Allika mv, Kraavi mv, Nõmme mv, Oru mv, Otsa mv, Pihla mv, Rauna mv, Uuelu mv, Värava mv)</p>

Laimjala vallas on kogu haldusterritoorium korraldatud jäätmeveo kohustusega ala.

Kuna jäätmeseadus näeb ette, et korraldatud jäätmevedu toimub veopiirkonniti ja ühe piirkonna elanike arv ei ole üldjuhul suurem kui 30 000, siis moodustavad Muhu ja Ida-Saaremaa valdade korraldatud jäätmeveo kohustusega piirkonnad ühe veopiirkonna.

Korraldatud jäätmevedu hõlmab piirkonnas segaolmejäätmeid (jäätmekood 20 03 01) ja segaolmejäätmete sortimisel järele jäävad jäätmeid (jäätmekood 20 03 98), mis on ette nähtud prügilasse viimiseks. Väljaspool tiheasustusala (Orisaare alevik) on eelistatud külakeskne süsteem, kus igas külas oleks vähemalt üks ühiskasutuses jäätmemahuti, mille tühjendamiseks on sõlmitud jäätmeveo leping. Külakeskse süsteemi rakendamine eeldab, et kohapeal suudetakse kokku leppida konteineri kasutamise ja selle eest tasumise reeglites nn. kodanikualgatuse korras, vallavalitsuse otsese sekkumiseta. Jäätmemahuti minimaalne tühjendamissagedus on 1 kord nelja nädala jooksul tiheasustusosalal ning 1 kord 12 nädala jooksul hajaasustusosalal.

Korraldatud jäätmeveo riigihanke tulemusena on omavalitsustel sõlmitud korraldatud jäätmeveo leping Ragn-Sells AS-iga, mis kehtib kuni 31. jaanuarini 2018.

Jäätmevaldajate registri haldamisega tegeleb iga omavalitsusüksus iseseisvalt.

Jäätmeseaduse kohasel võib omavalitsus jäätmevaldaja teatud tähtjaks vabastada korraldatud jäätmeveoga liitumisest, kui jäätmevaldajale kuuluval kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata.

Jäätmevaldajate registrite alusel on korraldatud jäätmeveoga liitunud ning sellest ajutiselt vabastatud jäätmevaldajate arv piirkonnas on toodud tabelis 9.

Tabel 9. Korraldatud jäätmeveoga (KJV) liitunud jäätmevaldajate arv omavalitsuses.

Omavalitsus	Liitunud KJV-ga	Ajutiselt KJV-st vabastatud
Laimjala	135	45
Leisi	800	30
Muhu	864	119

Orissaare	312	50
Pöide	169	169
Valjala	294	20

Jäätmeveo korraldamine kohaliku omavalitsuse poolt on põhjendatud eelkõige nende olmejäätmete liikide puhul, mida tekib suhteliselt palju ja pidevalt. Segaolmejäätmete sortimisuuringu alusel leidub segaolmejäätmete hulgas kõige enam biojäätmeid (31,8%) ja pakendijäätmeid (28,5%). Materjalipõhise arvestuse alusel on suur osakaal veel plastijäätmetel (18,1%) ning paberil ja papil (13,5%). Plastijäätmetest omakorda ligi 88% moodustab plastpakend, seega mittepakendilise plasti osakaal segaolmejäätmetes on suhteliselt väike. Paber- ja kartongpakendi osakaal paberi- ja papijäätmetes on ca 40%, seega mittepakendilist paberit ja pappi leidub segaolmejäätmetes ligi 8%.

Pakendijäätmete kogumine on pakendiettevõtjate/TKO-de ülesanne, mistõttu seda korraldatud jäätmeveoga hõlmata ei saa. Lisaks pakendile koguvad TKO-d kokkuleppel omavalitsustega paber- ja papp-pakendikonteineritega ka mittepakendilist paberit ja pappi, selliseid kogumispunkte on piirkonnas kokku 49. Et piirkonnas on kohati üsna head võimalused paberi- ja papijäätmete liigiti äraandmiseks, pole mõistlik paberi ja papi liigitikogumist korraldatud jäätmeveoga liita. Selle asemel tuleks koostöös jäätmekäitlejatega rajada uusi paberi- ja papikogumiskohti ning mõnes senises kogumiskohas vahetada kogumiskonteiner suurema vastu.

Olmejäätmete sortimisuuringu alusel võib eeldada, et piirkonnas on kogutud segaolmejäätmetes kuni 31% biojäätmeid. Tegelikud andmed piirkonna kohta puuduvad, kuid on põhjendatud oletada, et hõredama asustusega aladel kompostitakse valdav enamus tekkinud biojäätmetest kohapeal. Tõenäoliselt on biojäätmetel segaolmejäätmete seas suhteliselt kõrge osakaal piirkonna alevikes ja suuremates küldes, kus kinnistud on väikesed ja sobiva kompostimiseks sobiva koha leidmine haisuprobleemide ja naabrite vastuseisu tõttu raskendatud. Arvestades nende piirkondade vähesust, väikeseid mahte ja jäätmeveoki poolt läbitavat pikka teekonda, oleks korraldatud jäätmeveo raames biojäätmete kogumine jäätmevaldaja jaoks ülemäära kulukas. Kohapealse kompostimise edendamiseks tihedama asustusega piirkondades on järgnevatel aastatel kavas valdade poolt toetada komposterite soetamist jäätmevaldajatele, kellel koduseks kompostimiseks pole muid häid lahendusi, sealhulgas korteriühistutele.

Eelnevast tulenevalt pole lähiajal kavas korraldatud jäätmeveosse haarata teisi jäätmeliike peale segaolmejäätmete ja nende sortimisjäätmete.

10. Jäätmehoolduse rahastamine

Jäätmeseaduse kohaselt kannab jäätmehoolduse, välja arvatud jäätmekäitluse üle teostatava järelevalve kulud jäätmevaldaja ning seadusega ettenähtud juhtudel tootja või isik, kelle valduses on käideldavad jäätmed olnud (printsipiip „saastaja maksab“).

Jäätmevaldajad tasuvad seega enda tekitatud jäätmete käitlemise eest üldjuhul ise, olmejäätmete puhul kas läbi korraldatud jäätmeveo või jäätmejaama jäätmete vastuvõtu teenustasu.

Vastavalt pakendiseadusele peab pakendiettevõtja turule lastud pakendatud kauba pakendi ja sellest tekkinud pakendijäätmed koguma ja taaskasutama selliselt, et sätestatud taaskasutuse sihtarvud oleksid täidetud, ning kandma sellest tulenevad kulud. Vastavalt jäätmeseadusele on probleemtoote

tootja kohustatud tagama tema turule lastud probleemtootest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise, kusjuures jäätmehoolduse kulud kannab tootja või tootjate ühendus. Seega pakendijäätmete ning probleemtoodetest tekkinud jäätmete käitlemise eest tasuvad jäätmevaldajad kaudselt, läbi vastava toote soetushinna. Erandiks on ka kodumajapidamisest pärinevate ohtlike jäätmete kogumine elanikkonnalt, mida rahastatakse omavalitsuse kaudu.

Vastavalt jäätmeseadusele korraldavad jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil omavalitsusorganid, riik toetab jäätmehoolduse arendamist riiklike toetusprogrammide kaudu, täpsemalt jäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust.

Omavalitsuste peamised kulud jäätmehooldusele ja jäätmehoolduse arendamisele on järgmised:

- Valla allasutustes tekkinud ning avalike jäätmekonteineritesse pandud jäätmete käitlemise kulud;
- Maasi jäätmejaama haldamise ning jäätmehoolduse korraldamisega tegeleva Maasi Jäätmehoolduse OÜ tegevuskulud;
- Elanikkonnalt ohtlike jäätmete kogumise ja käitlemise kulud;
- Omavoliliselt ladestatud jäätmete käitlemise kulud;
- Jäätmevaldajate teavitamisega seotud kulud.

Maasi Jäätmehoolduse OÜ tegevuskulusid rahastatakse ka jäätmete vastvõtutasust Maasi jäätmejaamas ning jäätmejaama territooriumi rendist.

Elanikkonnalt ohtlike jäätmete kogumine ja käitlemine toimub peamiselt Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse abil, vallad on enda eelarvest tasunud vastavate projektide omafinantseeringu.

Piirkondade kuuluvate omavalitsuste kulutused jäätmehooldusele 2014. a. on toodud tabelis 10.

Tabel 10. Omavalitsuste kulutused jäätmehooldusele 2014. a.

Omavalitsus	Jäätmekäitlus	Maasi Jäätmehoolduse OÜ tegevuskulud	Elanikkonnalt ohtlike jäätmete kogumise kulud	Kokku
Laimjala	3460	1080	32	4572
Leisi	2745	2760	81	5586
Muhu	3381	2400	71	5852
Orissaare	3323	2640	78	6041
Pöide	1350	1320	39	2709
Valjala	1800	1800	53	3653
Kokku	16 059	12 000	354	28 413

2016. ja järgnevatel aastatel püsib vajadus omavalitsuste poolse toetuse järele Maasi Jäätmehoolduse OÜ tegevuskulude katmiseks tõenäoliselt samas mahus mis eelnevatel aastatel, jäädes suurusjärku 12 000 eurot aastas.

Tabelis 11 on toodud jäätmehooldusalaste investeeringute aastane maht rahastamisallikate kaupa tegevuste puhul, mille maksumuse suurusjärk on teada. Ühekordse kuluna lisandub Leisi jäätmejaama rajamise kulu 150 000 eurot, millest Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) vahenditest on kavandatud 135 000 eurot ja omafinantseeringuna 15 000 eurot. Lisanduvad kulud

täiendavate kogumiskohtade loomisele, kodumajapidamistele komposterite soetamise toetamisele, jääkreostusobjektide, illegaalsete ladestuskohtade ja maastikupilti kahjustavate ehitiste likvideerimisele, jäätmemajade ning kõvakattega kogumisplatside rajamisele ning teavitamistegevustele. Vastavate kulude suurus pole teada, kuna see sõltub kavandatud tegevuste läbiviimise mahust.

Tabel 11. Kavandatavate jäätmehooldusinvesteeringute teadaolev maht, eurot aastas.

Tegevus	KOV	KIK	Kokku
Suurjäätmete kogumine	1000	9000	10 000
Ohtlike jäätmete kogumisring	500	4500	5000
Ohtlike jäätmete kogumine	1000	9000	10 000
Eterniidijäätmete kogumine	1000	9000	10 000
Maasi jäätmejaama haldamine, koostööorganisatsiooni kulud (Maasi Jäätmehoolduse OÜ)	12 000	-	12 000
Leisi jäätmejaama haldamine	10 000	-	10 000
Kokku	25 500	31 500	57 000

Vastavalt keskkonnatasude seadusele kantakse jäätmete päritolukoha omavalitsuse eelarvesse jäätmehoolduse arendamiseks 75% 2009. aastal kehtinud saastetasumäära järgi arvatud saastetasust segaolmejäätmete prügilasse ladestamise eest, seega 7,5 eurot tonni jäätmete kohta. Saastetasu laekumine piirkonna kohalike omavalitsuste eelarvesse viimase viie aasta jooksul on toodud tabelis 12.

Tabel 12. Saastetasu laekumine aastatel 2011-2015 eurodes.

Omavalitsus	2011	2012	2013	2014	2015
Laimjala	187	85	94	128	128
Leisi	600	120	395	340	235
Muhu	1427	486	442	624	595
Orissaare	1201	430	595	776	416
Pöide	315	353	175	121	89
Valjala	379	56	114	205	3
Kokku	4109	1530	1815	2194	1466

Jäätmete ladestamise saastetasust omavalitsuste eelarvetesse kantud vahendid ei ole seega jäätmehoolduse arendamise kulude katmiseks nende praegusel tasemel kaugeltki piisavad.

Saastetasu laekub ainult nende segaolmejäätmete eest, mis on suunatud ladestamisele prügilas. Jäätmehierarhia seisukohast on eelistatav jäätmete põletamine jäätmepõletustehases energia saamiseks kui üks jäätmete taaskasutamismoodustest. Saastetasu laekumine piirkonna omavalitsustele on 2015. a. jooksul drastiliselt langenud. Siinkohal tekib vastuolu – mida enam arendab omavalitsus oma haldusterritooriumil jäätmehooldust mistahes vormis taaskasutamise suurendamise ja ladestamise vähendamise suunas, seda vähem laekub edaspidi omavalitsuse

eelarvesse vahendeid vastavaks arendustegevuseks. Seega võib eeldada, et kui seadusandlust ei muudeta, tuleb edaspidi jäätmehooldust edaspidi korraldada vaid omavalitsuse enda vahenditest ning projektipõhiselt KIK-i rahastuse toel.

12. Ülevaade Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühise jäätmekava 2011-2015 raames seatud eesmärkide täitmisest

Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühine jäätmekava 2011-2015 tugines jäätmehoolduse eesmärkide seadmisel eelkõige riigi jäätmekavale 2008-2013 ning Jäätmeseaduse nõuetele. Jäätmekava põhilised eesmärgid olid järgnevad:

1. Tõepärase info saamine jäätmete koguse ja koostise kohta

Ülevaade piirkonnas kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja -koguste kohta on paranenud tänu jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) esitatud andmete kvaliteedi ja detailsuse suurenemisele. Jäätmetekke uuringuid ei ole piirkonnas majanduslikel põhjustel läbi viidud. Segaolmejäätmete koostise hindamiseks saab piirkonnale laiendada 2012 ja 2013 läbi viidud üle-eestilise sorimisuuringu tulemusi, seega on jäätmete kogusest ja koostisest üldjuhul tõepärane info olemas. Erandiks on majapidamises tekkinud biojäätmete kogused, milles kohta ülevaade puudub.

2. Olmejäätmete tekke stabiliseerimine

2012. a. koguti piirkonnas ligi 17% rohkem segaolmejäätmeid ja pakendijäätmeid kui eelnenud aastal, 2013. a. kombineeritud kogused sisuliselt ei muutunud, ja 2014.a . oli kasv 8% (majanduskasv oli 2012. a. 5,2% , 2013. a. 1,6% ja 2014. a. 2,9%). Olmejäätmete teket ei ole õnnestunud stabiliseerida, endiselt mõjutab tekkivate olmejäätmete kogust eelkõige majanduskasvu suurus ning piirkonna elanike arvu muutumine.

3. Jäätmete ohtlikkuse vähendamine

Koguda ohtlike jäätmete käitlussüsteemi abil kokku enamik olmes tekkinud ohtlike jäätmeid.

2014. a. koguti piirkonnas eraldi 16,8 tonni olmes tekkinud ohtlike jäätmeid, sealhulgas elektroonikaromusid. Sortimisuuringu alusel hinnates sisaldus 2014. kogutud segaolmejäätmete hulgas kuni 10,5 tonni ohtlike jäätmeid. Arvestuslikult koguti segaolmejäätmetest eraldi ca 65,4% ehk kaks kolmandikku olmes tekkinud ohtlikest jäätmetest.

4. Jäätmete taaskasutamise suurendamine

Suurendada jäätmete taaskasutamise osakaalu kogu jäätmetekkes (sihttase 50 %).

Jäätmete taaskasutamise osakaalu jäätmetekkes on keeruline hinnata. JATS-i andmetel on piirkonnas 2014. a. jäätmete kogutekkest taaskasutatud jäätmete osakaal 36%. Valdavas osas on tegemist loomaväljaheidetest biogaasi tootmisega ning ehitusjäätmete taaskasutamisega. Puuduvad andmed piirkonnas kogutud, kuid väljaspool seda asuvates käitluskohtades taaskasutatud jäätmekoguste kohta. On tõenäoline, et sisuliselt kõik eraldi kogutud metallijäätmed suunatakse taaskasutusse, selliste metallijäätmete osakaal jäätmete kogutekkest oli 2014. a. 3,8%. Samuti võib eeldada, et eraldi kogutud pakendijäätmetest ja probleemtoodete jäätmetest (jäätmete kogutekkest 0,9%) enamus suunati taaskasutusse. Täielikult puuduvad andmed jäätmete tekkekohas eraldi kogutud ning kohapeal taaskasutatud (biojäätmete kompostimine, puidujäätmete ning paberi ja kartongi põletamine küttekoldes) jäätmekoguste kohta.

5. Biolagunevate jäätmete taaskasutamise suurendamine

Suurendada biolagunevate jäätmete taaskasutamist, eelkõige tekkekohas kompostimise teel (sihttase: eramud 75 %, korterelamud ja väikeettevõtted 50 %, haljastuses 100 %).

Vastavalt kehtivale jäätmehoolduseeskirjale tuleb jäätmete tekkekohas eraldi koguda biolagunevad aia- ja haljastujäätmed, biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed ning paber ja kartong. Kodumajapidamises tekkinud biojäätmeid 2014. a. jäätmekäitlusettevõtetele üle antud ei ole, seega on kõik eraldi kogutud biojäätmed kas kompostitud tekkekohas või tekkekoha lähedal või vähemal määral käideldud koos segaolmejäätmetega, mistõttu taaskasutatud koguste kohta ülevaade puudub. 2014. a. on piirkonnas kogutud kokku 44,7 tonni paberit ja kartongi, kaasa arvatud vastavad pakendijäätmed. Sortimisuuringu alusel hinnates oli samal ajal segaolmejäätmete seas sisalduva paberi ja kartongi kogumass kuni 88 tonni paberit, seega taaskasutamise osakaal oli maksimaalselt üks kolmandik paberi- ja kartongijäätmete kogutekkest. Biolagunevate jäätmete osas tervikuna ei ole seetõttu võimalik sihttaseme saavutamist hinnata.

6. Pakendijäätmete taaskasutamise suurendamine

Suurendada pakendijäätmete taaskasutamise osakaalu (sihttase: taaskasutus 60 %, sh ringlussevõtt 55-80 %)

2014. a. koguti piirkonnas eraldi 292 tonni pakendeid, millele arvestuslikult lisandus kuni 194 tonni segaolmejäätmes sisalduvaid pakendijäätmeid. Pakendijäätmete eraldikogumise määr oli 60%. 2013. a oli Eestis kogutud pakendijäätmete taaskasutuse määr sõltuvalt materjalist keskmiselt 77,6% ja ringlussevõtu määr 58% („Pakendijäätmete teke ja taaskasutamine Eestis aastatel 2004-2013“ Keskkonnaagentuur). Laiendades Eesti keskmise pakendijäätmete ringlussevõtu määra piirkonnas kogutud pakendijäätmetele saab eesmärgi lugeda täidetuks.

7. Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine

Laiendada taaskasutatavate jäätmete kogumisvõrgustikku.

Piirkonda on alates 2010. a. lisandunud 17 segapakendi kogumiskohta, samas paberi ja papi kogumiskohti on ühe võrra rohkem ja klaaspakendi kogumiskohti 10 võrra vähem. Et segapakendikonteinerisse võib panna ka klaaspakendit, on pakendite äraandmisvõimalused kokkuvõttes pigem paranenud. Elektri- ja elektroonikaromude kogumisringe ning ohtlike jäätmete kogumisringe on läbi viidud igal aastal. Leisi jäätmejaama rajamine pole finantseerimisprobleemide tõttu seni teoks saanud. Seetõttu on eesmärk saavutatud vaid osaliselt ning vastavaid tegevusi tuleb jätkata käesoleva jäätmekava kehtivusperioodil.

8. Jäätmeveo korraldamine

Tagada piirkonnas korraldatud jäätmeveo toimimine

Korraldatud jäätmevedu toimib kõigis kuues vallas, kehtiva lepingu alusel toimub korraldatud jäätmevedu alates 01.02.2015 kuni 31.01.2018.

9. Vanade reostuskollete likvideerimine ning nõuetele mittevastavate prügilate korrastamine

Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühises jäätmekavas 2011-2015 kajastatud reostuskolded on korrastatud. Käesoleva jäätmekava koostamise hetkeks on selgunud veel kaks jääkreostuse objekti. Eesmärgi saavutamine on kavandatud käesoleva jäätmekava kehtivusperioodi.

10. Jäätmehoolduse regulaarne kavandamine, jäätmehooldust reguleerivate omavalitsuse õigusaktide ajakohastamine ning järelevalve nende täitmise üle

Jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide ajakohastamine toimub vastavalt vajadusele, jäätmehoolduse kavandamine ning järelevalve on regulaarsed.

13. Jäätmete liigiti kogumine

Jäätmeseadus sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

Vastavalt kehtivale Muhu ja Ida-Saaremaa ühisele jäätmehoolduseeskirjale tuleb jäätmete tekkimise kohas olmejäätmetest eraldi koguda järgmised jäätmeliigid ja korraldada nende üleandmine kindlaksmääratud kogumiskohta või käesolevale eeskirjale vastav muu käitlemine:

- 1) ohtlikud jäätmed;
- 2) pakendid;
- 3) biolagunevad aia- ja haljastujäätmed;
- 4) biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed;
- 5) paber ja kartong;
- 6) muud taaskasutatavad jäätmed, kui vastava jäätmeliigi jaoks on elu- või töökoha asulas paigaldatud kogumiskonteiner või neid on vähemalt üks kord aastas võimalik muul mõistlikul viisil jäätmekäitlejale üle anda;
- 7) ettevõtja, asutuse või mõne muu organisatsiooni tegevuses tekkiv jäätmeliik, mida tekib üle 30 kg nädalas;
- 8) suurjäätmed;
- 9) probleemtoodete jäätmed.

Vastavalt 01.01.2015 jõustunud jäätmeseadusele muudatusele peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti- ning klaasijäätmete liigiti kogumise, kui see on tehniliselt, keskkonna seisukohast ja majanduslikult teostatav.

Vastavalt keskkonnaministri määruse „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ 02.05.2015 jõustunud redaktsioonile tuleb olmejäätmete sortimisel tekkekohas liigiti koguda vähemalt tabelis 13 toodud jäätmeliigid, kusjuures sortimise ja liigiti kogumise tähtajad jäätmeliikide kaupa määrab kohaliku omavalitsuse üksus oma jäätmehoolduseeskirjaga vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavale:

Lisaks peab kohaliku omavalitsuse üksus loetelus toodud jäätmeliikidest korraldama paberi ja kartongi, plastide, metalli, klaasi, vastavast materjalide pakendite, biolagunevate aia- ja haljastujäätmete ning biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete liigiti kogumise.

Jäätmete tekkekohas sortimise ja liigiti kogumise korraldamine võib hõlmata järgmisi kogumisviise:

- 1) tekkekohas sortimine ja liigiti kogumine ühildatuna kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveoga;
- 2) tekkekohas sorditud ja liigiti kogutud jäätmete kokku korjamine jäätmejaamades, avalikes jäätmete kokkukandepunktides või eri jäätmeliikide jaoks ettenähtud mahutites;
- 3) tekkekohas sorditud ja liigiti kogutud jäätmete regulaarne kokku korjamine tekkekohtade läheduses eri jäätmeliikide kogumiseks ja vedamiseks ettenähtud veokitega (nn kogumisringid).

Vastavalt Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühise jäätmehoolduseeskirja muudatusele tuleb edaspidi olmejäätmete sortimisel tekkekohas liigiti koguda kõik määruses „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ koos tabelis 13 toodud tähtaegadega. Seega tuleb erinevalt senisest korraldusest eraldi koguda ka plastid, metallid, klaas, bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed, puit ja tekstiil. Enamus neist jäätmeliikidest tuleb edaspidi viia jäätmejaama või korraldada nende taaskasutamine tekkekohas (eelkõige puidujäätmed ja tekstiil). Metall tuleks viia vanametalli kokkuostu või jäätmejaama, selleks sobivad tekstiilijäätmed võib viia ka vanade riiete kogumiskohta.

Seoses olmejäätmete liigiti kogumise kohustuse laienemisega täiendavatele jäätmeliikidele ja ka üleüldiselt olmejäätmete sortimise edendamiseks tuleb tagada jäätmevaldajale piisavad ja senisest laiemad võimalused olmejäätmete liigiti üleandmiseks jäätmekäitlejale. Piirkonnas on jäätmejaama teenus hetkel kõige raskemini kättesaadav Leisi valla elanikele, seetõttu on Leisi jäätmejaama rajamine jäätmete liigiti kogumise edendamiseks piirkonnas väga olulise tähtsusega.

Tabel 13. Jäätmete tekkimise kohas olmejäätmetest eraldi kogutavad jäätmeliigid.

Jäätmeliik		Jäätmekood	Liigitikogumise tähtaeg
paber ja kartong		20 01 01	
plastid		20 01 39	01.01.2017
metallid		20 01 40	Alates eeskirja jõustumisest
klaas		20 01 02	Alates eeskirja jõustumisest
biolagunevad aia- ja haljastujäätmed		20 02 01	
biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed		20 01 08	
bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed		20 02 02 20 02 03	01.01.2017
pakendid	paber- ja kartongpakendid	15 01 01	
	plastpakendid	15 01 02	
	puitpakendid	15 01 03	
	metallpakendid	15 01 04	
	komposiitpakendid	15 01 05	
	klaaspakendid	15 01 07	
	tekstiilpakendid	15 01 09	
puit		20 01 38	Alates eeskirja jõustumisest
tekstiil		20 01 10, 20 01 11	01.01.2017
suurjäätmed		20 03 07	
probleemtoodete jäätmed		20 01 21*, 20 01 23* 20 01 34, 20 01 35* 20 01 36	
ohtlikud jäätmed		20 01*, 15 01 10*	

14. Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus

Lähitulevikus jäätmete tulenevalt majanduskasvust pigem suureneb, hoolimata piirkonna elanikkonna vähenemisest. Eraldi kogutud jäätmete osakaal olmejäätmetes eeldatavalt paraneb seoses liigitkogumise võimaluste paranemisega ning täiendavate liigitkogumise nõuete jõustumisega vastavalt Muhu ja Ida-Saaremaa ühisele jäätmehoolduseeskirjale.

Eelkõige on oodata jäätmekäitlejatele üleantud eterniidijäätmete ning suurjäätmete koguste olulist kasvu, seda eeldusel, et õnnestub tagada elanikkonna jaoks soodne käitlushind. Seoses kavandatud komposterite hankimise toetamisega omavalitsuste poolt peaks piirkonna suuremates asulates tõusma ka eraldi kogutud ja taaskasutatud biojäätmete osakaal.

Seoses eraldikogumise nõude kehtestamisega peaks teatud määral kasvama ka liigiti kogutud klaasijäätmete kogused, puidu ja metallijäätmete eraldikogumise määr tõenäoliselt ei muutu. Plastide ja tekstiilijäätmete liigiti kogumise edukus sõltub suuresti sellest, kas elanikkond võtab vastava tarbimiskäitumise kergesti omaks. Arvatavasti hakkab plasti ja tekstiilijäätmete väljasortimise laiemat levikut piirama kogumiskohtade vähesus, nende jäätmeliikide põhiline vastuvõtukoht on jäätmejaam.

Leisi vallas peaks seoses kavandatava jäätmejaama rajamisega oluliselt kasvama eraldi kogutud ohtlike jäätmete ja jäätmekäitlejatele üleantud suurjäätmete kogused. Positiivset mõju on oodata ka ehitus-lammutusjäätmete ning väljaspool korraldatud jäätmeveo süsteemi käideldavate segaolmejäätmete kogmusele. Samas paberi ja kartongi ning pakendijäätmete kogumise määra mõjutab jäätmejaama rajamine arvatavasti mõnevõrra vähem, sest kogumisvõrgustik on Leisi alevikus suhteliselt tihe. Elektroonikaromude kogumise määra muutust on keeruline prognoosida, sest puudub ülevaade, kui suur osa nendest viiakse väljaspool piirkonda asuvasse kogumiskohtadesse nagu Kudjape jäätmejaam.

Kogu piirkonnas on ennustatav paberi ja kartongi ning Leisi vallas ka pakendijäätmete eraldi kogumise väike kasv seoses kogumisvõrgustiku kavandatava täiendamisega.

15. Jäätmehoolduse eesmärgid

Muhu ja Ida-Saaremaa ühine jäätmekava 2016-2020 tugineb jäätmehoolduse eesmärkide seadmisel piirkonna jäätmehoolduse vajadustele ja arengusuundadele ning riiklike jäätmekäitlusalaste õigusaktide nõuetele. Muhu ja Ida-Saaremaa ühise jäätmekava 2016-2020 eesmärgid koos soovitud tulemustega on toodud tabelis 14. Seatud eesmärgid ja tegevused toetavad Riigi jäätmekava 2014-2020 eesmärkide saavutamist. Jäätmekava eesmärkide saavutamiseks kavandatavad tegevused ja vahendid on toodud jäätmekava rakendusplaanis.

Tabel 14. Muhu ja Ida-Saaremaa ühise jäätmekava 2016-2020 eesmärgid.

1. Jäätmetekke vältimise edendamine	
Soovitud tulemus	Teadlikkus jäätmetekke vältimise võimalustest on kasvanud, seda rakendatakse laialdasemalt tarbimisvalikute tegemisel, kasvab korduskasutuse osatähtsus tarbimises.
Seos riigi jäätmekavaga	I Strateegiline eesmärk: vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust

2. Jäätmete taaskasutamise ja kogumise edendamine	
Soovitud tulemus	Suureneb liigiti kogutud ning taaskasutusse suunatud jäätmete kogutekkes, segaolmejäätmete osatähtsus tekkinud olmejäätmete seas väheneb. Oluliselt väheneb biolagunevate jäätmete osakaal segaolmejäätmete seas. Eraldi kogutavate ning taaskasutusse suunatud jäätmeliikide hulk kasvab.
Seos riigi jäätmekavaga	II Strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel
3. Jäätmetest lähtuva keskkonnariski vähendamine	
3.1. Jäätmete ohtlikkuse vähendamine	
Soovitud tulemus	Kogumisvõrgustiku kaudu kogutakse ja käideldakse võimalikult suur osa piirkonnas tekkinud ohtlikest jäätmetest. Ohtlike jäätmete üleandmine on elanikkonna jaoks mugav ja soodne.
Seos riigi jäätmekavaga	II Strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel III Strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet
3.2. Reostuskollete likvideerimine ning nõuetele mittevastavate prügilate korrastamine	
Soovitud tulemus	Kõik teadaolevad jääkreostusobjektid ning illegaalsed ladestuskohad on likvideeritud. Neemi prügilaseire on lõpule viidud.
Seos riigi jäätmekavaga	III Strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet
4. Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine	
Soovitud tulemus	Liigiti kogutud jäätmete kogumisvõrgustik toimib hästi, jäätmete üleandmine on jäätmevaldaja jaoks mugav.
Seos riigi jäätmekavaga	II Strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel
5. Jäätmeveo korraldamine	
Soovitud tulemus	Kõik jäätmevaldajad elu- või tegevuskohaga korraldatud jäätmeveo kohustusega alal on liitunud korraldatud jäätmeveoga. Jäätmevaldajate registrid on ajakohased ja sisaldavad kogu vajaminevat informatsiooni.
Seos riigi jäätmekavaga	III Strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet
6. Jäätmehoolduse regulaarne kavandamine ja järelevalve	
Soovitud tulemus	Jäätmehoolduseeskiri ja jäätmekava on ajakohased, piirkonna omavalitsused teevad koostööd erinevate jäätmehooldusprojektide osas. Järelevalve jäätmehoolduseeskirja nõuete täitmise kohta toimib edukalt.
Seos riigi jäätmekavaga	II Strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel III Strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet

16. Jäätmekava rakendamisest keskkonnale avalduv mõju

Jäätmekavas planeeritud eesmärgid on positiivse keskkonnamõjuga. Jäätmekavas planeeritud tegevustega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju võrreldes praeguse olukorraga.

Leisi jäätmejaama rajamise ja käigushoidmisega seotud võimalikud negatiivsed keskkonnamõjud on lokaalse iseloomuga. Ehitusperioodi jooksul võib ette näha mürataseme ja õhusaaste ajutist tõusu, kuid ehitustööde suhteliselt väikese mahu ning elamute kauguse tõttu see olulist mõju ei avalda. Arvestades jäätmejaama tegevuse iseloomu, ei kaasne sellega tõenäoliselt olulist vibratsiooni, valgusreostust, õhusaastet, soojuse, tolmu ega kiirguse eraldumist, mis võiks põhjustada pöördumatuid muutusi jäätmekäitluskohta lähipiirkonnas. Jäätmekäitlusega seotud transpordi mõjud on sarnased tavapärase transpordivoo mõjudega.

Seoses taaskasutatavate jäätmete liigiti kogumise edenedamise ja elanikkonna teadlikkuse tõstmisega jäätmehoolduse nõuete kohta väheneb keskkonda viidavate jäätmete hulk ning taastumatute ressursside kasutamine, ning seega ka üldine keskkonnakoormus.

Korraldatud jäätmeveo rakendamise ja sihipärane teavitustöö, samuti suurjäätmete ning eterniidi soodsate käitlusvõimaluste loomine elanikele võimaldavad vähendada jäätmete omavolilist ladestamist ja muud seadusevastast jäätmete kõrvaldamist, nagu bioloogiliselt mittelagunevate jäätmete põletamine kodumajapidamistes. Keskkonda ebaseaduslikult ladestatud jäätmed, sealhulgas ohtlikud jäätmed, võivad põhjustada pinna- ja põhjavee ning pinnase saastamist. Bioloogiliselt mittelagunevate jäätmete põletamine kodumajapidamistes toob kaasa olulise lokaalse õhusaaste. Seega tegevused, mis aitavad vähendada ebaseaduslikku jäätmekäitlust, aitavad otseselt kaasa nii inim- kui ka looduskeskkonna seisundi parandamisele.

Eterniidi senisest suuremas mahuses kogumise ja käitlemisega suureneb mõnevõrra asbestitolmust tulenev keskkonna- ja terviserisk, mis on aga lühiajaline ning õigete käitlusvõtete kasutamisel välditav. Kui eterniidi äraandmisvõimalus on majanduslikult ebasoodne, ladustatakse eterniit pikaajaliselt tekkekohas või viiakse keskkonda ning kumulatiivne negatiivne mõju keskkonnale tervikuna on märksa suurem.

Jäätmete veost tulenev keskkonnamõju seiseneb eelkõige jäätmeveol kasutatavate transpordivahendide heitgaasidest põhjustatud saastes. Ohtlike jäätmete kogumisringide käigus läbitakse sama jäätmekoguse kokkukogumiseks märksa lühem teepikkus ja paisatakse õhku vähem heitgaase, kui kõigi jäätmevaldajate poolt kombineeritult jäätmete toomiseks lähimasse jäätmejaama. Ühtlasi tagab ohtlike jäätmete kogumisringide läbiviimine, et ohtlike jäätmete äraandmise võimalus on tagatud ka neile, kellele jäätmejaama teenus jääb kauguse kättesaamatuks, ja väldib ohtlike jäätmete sattumist keskkonda või segaolmejäätmete sekka.

Jäätmeveo keskkonnamõju aitab vähendada ka korraldatud jäätmevedu, mis võimaldab jäätmete kogumisringe korraldada optimaalset logistikat arvestades (ühes piirkonnas üks vedaja, kes teenindab kõiki jäätmevaldajaid).

Muhu ja Ida-Saaremaa valdade ühine jäätmekava 2016-2020 rakendusplaan

Eesmärk/ tegevus nr.	Tegevus	Läbiviimise aeg/vajalikud vahendid (EUR)					Võimalikud rahastamis- allikad	Täitjad
		2016	2017	2018	2019	2020		
1	Jäätmetekke vältimise edendamine							
1.1	Elanikkonna teavitamine jäätmetekke vältimise võimalustest, selgitustöö korraldamine koolides	+	+	+	+	+	KOV, KIK	KOV, MJH OÜ
1.2	Korduskasutamise arendamine jäätmejaamas	+	+	+	+	+	-	MJH OÜ
2	Jäätmete taaskasutamise ja kogumise edendamine							
2.1	Maasi jäätmejaamas vastuvõetavate jäätmeliikide sortimendi laiendamine	+					jäätmevaldajad	MJH OÜ
2.2	Tekkekohas eraldikogutavate jäätmeliikide laiendamine läbi jäätmehoolduseeskirja nõuete	+	+				jäätmevaldajad	KOV jäätmevaldajad
2.3	Jäätmete sortimisalane teavitustöö, sealhulgas artiklite avaldamine ja sorteerimisjuhendite koostamine	+	+	+	+	+	KOV, KIK	KOV, MJH OÜ
2.4	Taaskasutatavate jäätmete täiendavate kogumiskohtade loomine (Leisi jäätmejaam)		+	+			KOV, KIK	KOV, MJH OÜ
2.5	Kogumisringi korraldamine elektri- ja elektroonikaromude kogumiseks elanikkonnalt	+	+	+	+	+	tootjad	KOV, MJH OÜ tootjad
2.6	Suurjäätmete soodsa käitlusvõimaluse loomine elanikkonnale	7000	7000	7000	10 000	10 000	KOV, KIK	MJH OÜ
2.7	Biojäätmete kompostimise korraldamine tekkekohas	+	+	+	+	+	jäätmevaldajad	jäätmevaldajad
2.8	Komposterite hankimise toetamine biojäätmete tekkekohas kompostimiseks	+	+	+	+	+	KOV, KIK	KOV

Eesmärk/ tegevus nr.	Tegevus	Läbiviimise aeg/vajalikud vahendid (EUR)					Võimalikud rahastamis- allikad	Täitjad
		2016	2017	2018	2019	2020		
3	Jäätmetest lähtuva keskkonnariski vähendamine							
3.1	Jäätmete ohtlikkuse vähendamine	+	+	+	+	+	KOV, KIK	MJH OÜ, KOV
3.1.1	Ohtlike jäätmete täiendavate kogumiskohtade loomine (Leisi jäätmejaam)		+	+			KOV, KIK	KOV, MJH OÜ
3.1.2	Kogumisringi korraldamine ohtlike jäätmete kogumiseks elanikkonnalt	5000	5000	5000	5000	5000	KOV, KIK	MJH OÜ, KOV
3.1.3	Elanikkonnalt ohtlike jäätmete tasuta kogumine jäätmejaamas	7000	7000	7000	10 000	10 000	KOV, KIK	MJH OÜ, KOV
3.1.4	Eterniidijäätmete soodsa käitlusvõimaluse loomine elanikkonnale	7000	7000	7000	10 000	10 000	KOV, KIK	MJH OÜ, KOV
3.2	Reostuskollete likvideerimine ning nõuetele mittevastavate prügilate korrastamine	+	+	+	+	+	omanik/KOV, KIK	omanik/KOV
3.2.1	Hellamaa endise kolhoosi õlilao likvideerimine	+	+				omanik, KIK	omanik, KOV
3.2.2	Endise Vambola töökoja kütusehoidla likvideerimine	+	+				KOV, KIK	KOV
3.2.3	Neemi korrastatud prügila seire	+	+	+	+		KOV	KOV
3.2.4	Hüljatud ohtlike jäätmete ja illegaalsete olmejäätmete ladustuskohtade likvideerimine (vajadusel)	+	+	+	+	+	KOV, KIK	KOV
3.2.5	Maastikupilti kahjustavate kasutuseta ehitiste likvideerimine (vajadusel)	+	+	+	+	+	omanik/KOV, KIK	omanik/KOV
4	Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine							
4.1	Leisi jäätmejaama rajamine		75 000	75 000			KOV, KIK	KOV, MJH OÜ
4.2	Paberi ja kartongi kogumissüsteemi laiendamine	+	+	+	+	+	KOV, KIK	KOV, MJH OÜ

Eesmärk/ tegevus nr.	Tegevus	Läbiviimise aeg/vajalikud vahendid (EUR)					Võimalikud rahastamis- allikad	Täitjad
		2016	2017	2018	2019	2020		
4.3	Maasi jäätmejaama tegevuse finantseerimine	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	KOV	KOV
4.4	Leisi jäätmejaama tegevuse finantseerimine			10 000	10 000	10 000	KOV	KOV
4.5	Jäätmemajade/kõvakattega kogumisplatside rajamine jäätmete kogumiskohtadesse	+	+	+	+	+	KOV, KIK	KOV, MJH OÜ
5	Jäätmeveo korraldamine							
5.1	Korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimine		+				KOV	KOV, MJH OÜ
5.2	Jäätmevaldajate registri täiendamine ja arendamine	+	+	+	+	+	KOV	KOV
6	Jäätmehoolduse regulaarne kavandamine ja järelevalve							
6.1	Koostöö teiste omavalitsustega ühistes jäätmehooldusprojektides	+	+	+	+	+	KOV, KIK	KOV, MJH OÜ
6.2	Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja kaasajastamine vastavalt olukorrale	+	+	+	+	+	KOV	KOV, MJH OÜ
6.3	Jäätmehoolduseeskirja regulaarne täiendamine vastavalt seadusandluse nõuetele (vajadusel)	+	+	+	+	+	KOV	KOV, MJH OÜ
6.4	Järelevalve jäätmehoolduseeskirja nõuete täitmise üle	+	+	+	+	+	KOV	KOV

Lisa 1.

Pakendijäätmete kogumiskohad piirkonna omavalitsustes ja kogumiskonteinerite maht (m³)

EPR – MTÜ Eesti Pakendiringlus

ETO – MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon

TVO – Tootjavastutsorganisatsioon OÜ

vald	asula	segapakend	paber ja papp	klaaspakend	kogumist korraldab
Laimjala	Saaremetsa	0,6	0,6		EPR
	Kingli	0,6	0,6		EPR
	Käo	0,6	0,6		EPR
	Jõe	2,5	0,6	1,5	ETO/EPR
	Laimjala kauplus	2,5	0,6	1,5	ETO/EPR
	Laimjala Vidriku	0,6	0,6		EPR
	Kahtla	0,6			EPR
	Randvere	0,6			EPR
Leisi	Leisi päästekeskus	2 x 1,1	0,6		ETO/EPR
	Leisi kpl. „Kodu“	2,5 + 2 x 1,5			ETO/TVO
	Leisi Keskkool		2 x 0,6		EPR
	Karja	2,5 + 0,6	0,6		ETO/TVO/EPR
	Pärsama	2,5 + 0,6	2,5		ETO/TVO/ETO
	Metsküla seltsimaja	1,1	0,6		ETO/EPR
	Metsküla kauplus	1,1			TVO
	Laugu	0,6	0,6		EPR
	Koikla kortermaja	0,6	0,6		EPR
	Koikla kauplus	0,6			TVO
	Pamma	0,6	0,6		EPR
	Nihatu	0,6	0,6		EPR
	Veske	0,6			EPR
	Roobaka	0,6			EPR
	Ratla	0,6			EPR
	Mujaste	0,6			EPR
	Murika	0,6			TVO
	Luulupe	0,6			TVO
	Triigi	0,6			TVO
	Muhu	Nõmmküla	0,6	0,6	
Paenase		1,1			TVO
Suuremõisa		0,6			TVO
Linnuse		0,6			TVO
Kallaste		0,6			EPR
Lõetsa		0,6			TVO
Tupenurme		0,6	0,6		EPR
Koguva		0,6	0,6		EPR
Piiri päästeteenistus		0,6	0,6		EPR
Piiri päästeteenistus				1,5	EPR
Hellaamaa külakeskus		2,5			EPR
Hellaamaa külakeskus			0,6		ETO
Hellaamaa kauplus		1,1			ETO
Külasema		0,6	0,6		EPR
Simisti		0,6	0,6		EPR
Liiva katlamaja		0,6			EPR
Liiva katlamaja		2,5			ETO
Liiva katlamaja			1,1		ETO
Liiva katlamaja			0,6		EPR
Liiva kauplus		1,1+1,1		1,5+1,5	EPR
Liiva sotsiaalmaja		0,6			TVO
Pädaste prügiaed				1,2	EPR

vald	asula	segapakend	paber ja papp	klaaspakend	kogumist korraldab
Orissaare	Orissaare Kuivastu mnt 13 ja 13A	0,6	0,6		EPR
	Orissaare Kuivastu mnt 9 ja 11	3,5	2,5		ETO
	Orissaare Kuivastu mnt 34A	0,6	0,6		EPR
	Orissaare Võidu 40 ja 42	2,5	0,6		ETO/EPR
	Orissaare Võidu 32	0,6			EPR
	Orissaare Gümnaasium	0,6			EPR
	Orissaare kaubanduskeskus	0,6			ETO
	Orissaare Valge Varese taga	0,6		1,5	TVO/EPR
	Orissaare Mäe ja Künka tn ristmik	2,5			EPR
	Orissaare Ranna 11	0,6			TVO
	Saikla	2,5	0,6		ETO/EPR
	Tagavere	2,5	0,6	1,2	ETO/EPR/ETO
	Kavandi	0,6	0,6	1,2	EPR
	Väike-Pahila	0,6	0,6		EPR
	Orinõmme	0,6	0,6		EPR
	Maasi küla	0,6			EPR
	Maasi jäätmejaam	2,5	2,5	2,5	EPR/Ragn-Sells/EPR
	Taaliku	0,6			TVO
	Haapsu	0,6			TVO
	Pöide	Orissaare Kuivastu mnt 15		0,6	
Orinõmme		0,6	0,6		EPR
Tomimäe rahvamaja		1	0,6		ETO/EPR
Tomimäe kauplus		2 x0,6 + 2x1,0	0,6		ETO/TVO/EPR
Kahutsi		0,6	0,6		EPR
Puka		0,6	0,6	1,5	EPR
Kõrkvere küla		0,6	0,6		EPR
Kõrkvere päevakeskus		0,6	0,6		EPR
Valjala	Valjala vallamaja parkla	2,5	2,5	1,2	ETO/EPR
	Valjala alevik Pihlaka 15 garaaz	0,6	0,6		EPR
	Valjala alevik Pihlaka 9 ja13	0,6	0,6		EPR
	Valjala alevik Pihlaka 7 ja14	0,6	0,6		EPR
	Kungla bussipeatus	1,1			ETO
	Sakla kortermajad	1,1			ETO
	Valjala Posti 14	1,1			ETO
	Valjala Posti 16	1,1			ETO
	Kalju küla	1,1			ETO
	Turja küla	1,1			ETO
	Lööne küla	2,5			TVO
	Kõnnu küla	2,5			TVO
	Männiku küla	2,5			TVO
	Kallemäe kauplus	0,6	0,6	1,2	EPR
	Tõnija klubi	0,6	0,6	1,2	EPR
	Sakla külaplats	0,6	0,6	1,2	EPR